

DE MARKT- EN PRIJSPOLITIEK IN DE FRANSE LANDBOUW

Woord vooraf

Dit rapport vormt het resultaat van een onderzoek naar het markt- en prijsbeleid in de Franse landbouw. Tot dusverre verschenen in deze serie onderzoeken rapporten over de Belgische, de Zweedse, de Britse en de Westduitse landbouw.

Evenals in de reeds verschenen rapporten ligt ook in dit rapport het zwaartepunt bij een beschrijving en analyse van de gebezigde techniek. Het onderzoek leerde, dat de technische opbouw van het systeem der markt- en prijsregelingen in Frankrijk minder gecompliceerd was dan in andere landen. Voedselsubsidies b.v. komen niet voor en van een aantal producten is de markt zelfs geheel vrij. Vandaar dat dit rapport korter is dan zijn voorgangers.

Het verschilt evenwel niet in opzet van de bovengenoemde rapporten. Begonnen wordt met een hoofdstuk over de Franse landbouwpolitiek. Op deze wijze krijgt men een beeld van de achtergrond, waartegen de feitelijke markt- en prijsregelingen moeten worden geprojecteerd. In hoofdstuk II worden de algemene facetten van de markt- en prijspolitiek in de Franse landbouw behandeld. Hoofdstuk III treedt meer in details. Het rapport is bijgewerkt tot de toestand medio Mei 1953. Een beperkt aantal exemplaren wordt in het Frans verspreid.

De studie is verricht op de afdeling Algemeen Economisch Onderzoek door G. Greidamus, ec. drs.

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
SAMENVATTING	1
HOOFDSTUK I. DE FRANSE LANDBOUWPOLITIEK	3
§ 1. Het tijdvak van 1880 - 1940	3
§ 2. De politiek na de tweede wereldoorlog	5
HOOFDSTUK II. ALGEMENE FACETTEN VAN DE MARKT- EN PRIJSPOLITIEK IN DE FRANSE LANDBOUW	9
§ 1. Algemeen	9
§ 2. De methode van prijsvaststelling van tarwe, suikerbieten en melk	12
§ 3. De regelingen aan de grens	14
§ 4. De alcoholregie	16
§ 5. De belastingrestitutie op motorbrandstoffen	18
§ 6. Het landbouwverenigingsleven	19
HOOFDSTUK III. DE MARKT- EN PRIJSREGELINGEN VOOR DE AFZONDERLIJKE PRODUCTEN	22
§ 1. Granen en oliezaden	22
a. Granen	22
Algemeen	22
Tarwe	22
Voedergranen	24
Rijst	25
b. Oliezaden	25
§ 2. Suikerbieten en cichorei	27
a. Suikerbieten	27
b. Cichorei	28
§ 3. Vlas	28
§ 4. Melk en zuivelproducten	29
§ 5. Wijn	32
BILAGE. DE PRIJZEN DER LANDBOUWPRODUCTEN IN FRANKRIJK (OOGST 1952)	

SAMENVATTING

Frankrijk werd door de tweede wereldoorlog zwaar getroffen. Een belangrijk deel van het Franse kapitaal ging verloren en het land moest het grootste deel van zijn bezit aan goud en deviezen liquideren. Vóór 1939 had Frankrijk ten dele geleefd van de opbrengsten van zijn buitenlandse beleggingen, doch na de oorlog was het hoofdzakelijk aangewezen op zijn eigen productieve kracht.

De ernst van de situatie inziende kondigde de regering in Januari 1947 in het "Rapport Général sur le Premier Plan de Modernisation et d'Équipement" een grootscheeps ontwikkelingsplan af, dat bekend staat onder de naam van het Plan-Monnet. Dit plan besloeg een periode van vier jaren, nl. van 1947 tot en met 1950 en bevatte richtlijnen voor het gehele Franse bedrijfsleven. Ook voor de landbouw was een taak weggelegd.

Om verschillende redenen heeft de Franse landbouw de technische vooruitgang, welke de landbouw in vele andere staten gedurende deze eeuw heeft te zien gegeven, slechts in beperkte mate gekend. De regering heeft dit na de laatste oorlog openlijk erkend. Het Plan-Monnet beoogde dan ook een aanmerkelijke opvoering van de agrarische productie door middel van mechanisatie en een verhoogd kunstmestgebruik. Ook voorzag het in een aantal openbare werken en andere investeringen, welke de landbouw ten goede zouden komen.

In verband met de Amerikaanse hulpverlening, waarvan Frankrijk ook ruimschoots zijn deel heeft ontvangen, maakte de regering in 1948 - min of meer als verlengstuk van het Plan-Monnet - een nieuw vierjarenplan bekend, dat de periode van 1 Juli 1948-1952 zou bestrijken. Het verschil tussen het Plan-Monnet en dit tweede plan was, dat de doelstellingen in het Plan-Monnet gericht waren op een voorziening van agrarische producten uitsluitend voor eigen behoefte; in het programma op lange termijn daarentegen (onder deze naam staat het tweede vierjarenplan bekend) beoogde men voor 1952 ook een zekere export van enkele belangrijke basisproducten van de Franse landbouw, nl. van tarwe, vlees en melk- en zuivelproducten.

De verwezenlijking van het Plan-Monnet heeft verschillende moeilijkheden ondervonden. Op het eind van 1950 bleek, dat de doeleinden, welke men zich had gesteld met betrekking tot de voorziening met tractoren en andere machinerieën en het gebruik van kunstmest, niet waren bereikt; de landbouwproductie was echter wel behoorlijk toegenomen. De resultaten van het programma op lange termijn zijn minder bevredigend. Frankrijk is er nog niet in geslaagd de in dit plan beoogde export van tarwe, vlees en melk- en zuivelproducten te verwezenlijken. Inmiddels heeft het Commissariaat-Generaal van het Plan-Monnet in opdracht van de Franse regering voor de jaren 1952-1956 een derde vierjarenplan opgesteld. Dit plan draagt de naam van "Deuxième Plan de Modernisation et d'Équipement" en schenkt in het bijzonder aandacht aan verhoging van de productiviteit van de landbouw en aan uitbreiding van de verwerkende industrie.

De markt- en prijspolitiek in de Franse landbouw beperkt zich tot een gedeelte der agrarische productie. Voor tarwe en suikerbieten geldt een vaste prijs, gebaseerd op de productiekosten. Voor de voedergranen en de oliezaden wordt een minimum-garantieprijs afgeleid uit de tarweprijs. Voor melk wordt eveneens een prijs vastgesteld op basis van de productiekosten; deze prijs draagt het karakter van een realisatiewaarde en is geen garantieprijs. De productie van wijn wordt slechts in gedeelten vrijgegeven voor de markt, zodat op deze wijze het prijsverloop wordt beïnvloed. Voor aardappelen, vlas,

rijst en cichorei gelden minder belangrijke prijsregelingen en de markt van vlees, eieren en tuinbouwproducten is vrij. Voor enkele levensmiddelen worden maximum-kleinhandelsprijzen vastgesteld. Die voor brood en melk zijn het belangrijkste; zij worden ook effectief nageleefd. Voedselsubsidies komen in de markt- en prijspolitiek van de Franse landbouw niet voor.

Een interessant aspect wordt verder gevormd door het bestaan van het alcoholmonopolie van de regering. Dit monopolie - ingesteld tijdens de eerste wereldoorlog (1916) ter voorziening in bepaalde oorlogsbehoeften van de staat - is nadien uitgegroeid tot een belangrijk hulpmiddel van de Franse regering om surplussen van bepaalde agrarische producten te doen destilleren en op die wijze uit de markt te nemen. De aldus verkregen alcohol wordt door de regering in verschillende richting en tegen verschillende prijzen (welke voor het grootste deel verliesgevend zijn) afgezet. Sinds het uitbreken van het conflict op Korea worden belangrijke hoeveelheden tegen verliesgevende prijs geëxporteerd naar de Verenigde Staten. De suikerbietenverbouwers putten het meeste voordeel uit de prijspolitiek van de alcoholregie. De prijs, welke zij bij distillatie van hun bieten tot alcohol voor de alcohol ontvangen, is nl. equivalent aan de vaste prijs van de suikerbieten. Overschotten van andere producten, welke kunnen worden gedistilleerd (bijv. van wijn), leveren de producenten steeds een verliesgevende prijs op.

De kostprijsberekeningen van tarwe, suikerbieten en melk lopen geheel langs dezelfde lijn. De calculaties geschieden door het Ministerie van Landbouw, welk Departement de belangen van de producenten behartigt (bij tarwe treedt het Nationale Graankantoor in de plaats van dit Ministerie) en door het Ministerie van Economische Zaken, dat op de bres staat voor de belangen van de consument. De calculaties geschieden bovendien in twee gedeelten. Vóór 1 Mei van ieder jaar rapporteren de genoemde ministeries over de quantiteiten kostprijsfactoren. Deze rapporten gaan vergezeld van het advies van de Nationale Prijzencommissie - een commissie, welke in de meest uitgebreide zin des woords alle schakeringen van het maatschappelijk leven van Frankrijk vertegenwoordigt - naar de Ministerraad. Deze neemt dan een definitieve beslissing. Hierna rapporteren de beide ministeries vóór 1 September op overeenkomstige wijze over de waardering van de kostprijsbestanddelen en het te verwachten bruto-rendement per ha. Ook ten aanzien van dit punt is de definitieve beslissing voorbehouden aan de Ministerraad.

De praktijk wijst uit, dat de cijfers van het Ministerie van Economische Zaken het meest reëel zijn. De desbetreffende cijfers worden geput uit vroegere studies en recente enquêtes. Het Ministerie van Landbouw resp. het Nationale Graankantoor verkrijgt zijn cijfers van de betreffende producentenorganisaties en de aldus verkregen cijfers zijn begrijpelijkerwijze meer of minder geïnteresserd. De Ministerraad houdt hiermede bij zijn beslissing terdege rekening.

De vaste prijs van de tarwe wordt geëffectueerd door de bestaande inleveringsplicht aan de collecterende handel. De suikerbietentelers ontvangen de vaste prijs bij verwerking van hun bieten tot suiker van de suikerfabrieken; bij distillatie van de bieten tot alcohol is de alcoholprijs er op afgestemd. De melkprijs is een realisatie waarde resp. van de vastgestelde prijs voor consumptiemelk of van de vrije marktprijs der melk- en zuivelproducten. Sinds enkele jaren voert de regering een bepaalde opslagpolitiek voor boter. De handel kan gedurende de zomermaanden boter opslaan onder een prijs- en afzetgarantie van de regering. Door deze boter in de wintermaanden weer vrij te geven voor de markt tracht de regering te sterke seizoensprijschommelingen te voorkomen.

De positie van de Franse betalingsbalans bracht de regering er in Februari 1952 toe weer een algemene contingentering van de invoer van land- en tuinbouwproducten in te stellen.

HOOFDSTUK I

DE FRANSE LANDBOUWPOLITIEK

§ 1. Het tijdvak van 1880 - 1940

De Franse landbouw was in 1880 nog weinig ontwikkeld. De tarweproductie nam reeds een belangrijke plaats in, maar de opbrengst per ha (1.350 kg) lag veel lager dan bijv. in Engeland (2.100 kg) en in Nederland (1.725 kg). De agrarische bevolking was weinig vooruitstrevend en de grond was erg versnipperd. Bovendien had er reeds een vrij sterke ontvolking van het platteland plaats. Van hogerhand schonk men weinig aandacht aan deze vraagstukken.

Evenals de andere Westeuropese landen werd Frankrijk op het einde van de jaren zeventig getroffen door een grote agrarische crisis. De bruto-ontvangsten van de landbouw daalden van 1875-1890 sprongsgewijs. Daarna bleven zij gedurende een tiental jaren meer of minder stabiel op een laag peil.

Op het terrein van de buitenlandse handelspolitiek huldigde Frankrijk voor de landbouwproducten in 1880 nog het stelsel van de vrijhandel. Een jaar later, in 1881, werd hiermee echter gebroken en werden de eerste invoerrechten ingesteld (nl. op vee en vlees). Sindsdien heeft de Franse regering - zowel voor de landbouw als voor de industrie - voortdurend een protectionistische politiek gevoerd, één der redenen waarom de vooruitgang van het Franse bedrijfsleven in de loop der jaren is achtergebleven bij die van het bedrijfsleven in andere landen.

In het begin der twintigste eeuw herstelde het land zich van de grote landbouwcrisis, doch slechts langzaam. Door de opkomende concurrentie van de Amerikaanse broodgranen werd de agrarische productie meer in de richting van de melkveehouderij en de voederverbouw gedrongen. De granen bleven een belangrijke plaats innemen, maar verloren relatief in belangrijkheid. Verbeteringen deden op verschillend terrein hun intrede (in het transportwezen, opkomst van de kunstmest, zaadselectie, veeselectie, mechanisatie, etc.), maar zij bleven vergeleken bij die in andere landen van beperkte omvang. Behalve in de wijnbouw bleef het landbouwonderwijs ook erg achter. Aldus trad de Franse landbouw de eerste wereldoorlog in.

Het heeft weinig zin een gedetailleerd overzicht op te nemen van de prijspolitieke overheidsmaatregelen, die voor de landbouwproducten gedurende de oorlog van 1914-1918 werden getroffen. Interessant is te vermelden, dat de regering er in 1916 toe overging een regeringsmonopolie in te stellen voor de productie van alcohol bestemd voor industriële aanwending. Deze maatregel droeg aanvankelijk een oorlogskarakter; zij werd ingesteld om de behoefte van het Ministerie van Oorlog aan alcohol voor de vervaardiging van buskruit veilig te stellen. In latere jaren evenwel is de alcoholregie uitgegroeid tot een machtig middel om bepaalde overschotproducties van de landbouw (speciaal van suikerbieten en van wijn) een afzetmogelijkheid te verschaffen (zie hierover nader hoofdstuk II, § 4).

Vóór de oorlog van 1914 had Frankrijk zijn agrarische productie sterk beschermd door het heffen van invoerrechten. Deze politiek werd na het beëindigen van de oorlog met onverminderde kracht voortgezet. In de periode van 1922-1928 bijv. werden de nominale vooroorlogse tarieven met bepaalde coëfficiënten vermenigvuldigd, opdat zij de vereiste bescherming zouden verlenen. In 1928, het jaar waarin de goudfranc op 1/5 van zijn vooroorlogse waarde werd gestabiliseerd, werd ook het niveau van de invoerrechten definitief vastgelegd.

De Franse landbouw ontwikkelde zich tegen het einde der twintiger jaren in gunstige zin. Deze ontwikkeling zette zich in het begin der dertiger jaren voort. De trek van het platteland naar de steden, reeds meer dan een halve eeuw tevoren begonnen, bleef echter eveneens doorgaan.

Bezielt men achteraf de politiek, die de Franse regering gedurende de crisisjaren en de jaren aan de tweede wereldoorlog voorafgaande ten aanzien van de landbouw heeft gevoerd, dan kan men een drietal perioden onderscheiden, nl. van 1929-1931, van 1931-1936 en van 1936-1938.

De eerste jaren na het uitbreken van de grote wereldcrisis nam de invoer van agrarische producten in Frankrijk sterk toe, doch zonder de ontwikkeling van de binnenlandse landbouw te schaden (dit was toe te schrijven aan het feit, dat 1930 en 1931 slechte oogstjaren waren). Het overheidsingrijpen beperkte zich tot verhoging van de invoertarieven en enige bemoeienis in een paar sectoren van de binnenlandse markt, zoals bijv. met tarwe (instelling van een meng- en maalgewicht voor binnenlandse tarwe, regeringsopslag voor strategische doeleinden) en met wijn (distillatie tot alcohol, productiebeperking).

De tweede periode kenmerkte zich door een sterke prijsdaling op de wereldmarkt. De Franse landbouw ondervond hier ook de terugslag van. De export daalde tot beneden het peil van vóór 1914. De regering kon niet volstaan met alleen verhoging van de invoerrechten en ging tot quantitatieve invoermaatregelen over. In Juli 1932 kondigde Frankrijk de algemene contingentering van de invoer van land- en tuinbouwproducten af. De overheidsbemoeienis op de binnenlandse markt greep in de jaren 1931-1936 ook steeds meer om zich heen. Als gevolg van één en ander bleef het binnenlandse prijspeil der landbouwproducten hoog, de export werd echter verliesgevend. Ten gevolge van de depreciatie van de buitenlandse valuta's daalden de inkomsten van de Franse buitenlandse beleggingen ook sterk. Deze beide redenen deden de betalingsbalans van het land voortdurend verslechteren.

De derde door ons onderscheiden periode begon met het loslaten van de Gouden Standaard in September 1936. Door genoemde maatregel ging het binnenlandse prijspeil vanzelf omhoog en konden de invoertarieven en het contingenteringssysteem tijdelijk worden verzacht. Het overheidsingrijpen op de binnenlandse markt bleef echter toenemen. De belangrijkste regeringsmaatregel was de oprichting van een Nationaal Tarwekantoor (Augustus 1936), een overheidsinstelling, die de buitenlandse handel in tarwe geheel aan zich trok en ook op de binnenlandse tarwemarkt een verreikende invloed kreeg (zie hierover nader hoofdstuk III, § 1).

De periode van 1880-1940 samenvattend kan men opmerken, dat de invoerreglementering van agrarische producten het belangrijkste en meest opvallende kenmerk is geweest van de landbouwpolitiek, die de Franse regering gedurende dit tijdvak heeft gevoerd. De crisisjaren brachten hierin geen wezenlijke omzwerving. Alleen ging de regering er na enkele jaren toe over, het tot dan toe toegepaste systeem van invoerrechten nog te versterken door invoercontingentering en bovendien nam zij maatregelen op de binnenlandse markt der agrarische producten.

§ 2. De politiek na de tweede wereld-oorlog

De tweede wereldoorlog bracht ook in Frankrijk verandering op menig gebied. Meer dan weleer begon de regering de betekenis van de landbouw in te zien. De betekenis van de landbouw mag in Frankrijk ook geenszins worden onderschat. Hij vormt een belangrijke bestaansbron van het land en draagt voor 19% in het nationale inkomen bij (1951). Frankrijk is verder het belangrijkste graan- en suikerbieton producerende land van West-Europa.

De Franse landbouw kent evenwel meer dan één schaduwzijde:

1. De bedrijven zijn erg versnipperd. Er zijn ca 2,5 miljoen bedrijven - de allerkleinste, zoals in de wijnbouw, meegeteld - op een totale oppervlakte cultuurgrond van bijna 45 miljoen ha. Hiervan komt 10 miljoen ha noodzakelijk voor herverkaveling in aanmerking. Het grote aantal bedrijven maakt het voor de regering ook bijzonder moeilijk haar wil aan de boeren op te leggen. De uitvoerbaarheid van bepaalde maatregelen, die controle op de bedrijven vereisen, strandt op dit feit. Kort gezegd: De Franse regering heeft onvoldoende "vat" op de boeren.

2. Bepaalde delen van de Franse landbouw vertonen een grote achterstand. Hiervoor zijn drie redenen op te geven:

- a. Het protectionisme, waartoe de regering in de laatste decennia van de vorige eeuw is overgegaan. Zoals vermeld heeft deze politiek, die ook reeds gedurende lange tijd voor de industrie wordt toegepast, ertoe geleid dat de ontwikkeling van het gehele economische leven in Frankrijk ten achter is gebleven bij dat van andere landen. De technische vooruitgang van de landbouw is om genoemde reden zeer geremd.
 - b. De stagnatie in de bevolkingsaanwas, die reeds in de tweede helft van de vorige eeuw is begonnen. Indien dit verschijnsel zich niet zou hebben voorgedaan, zou er zich in de loop der jaren een toenemende vraag naar voedingsmiddelen hebben geopenbaard, m.a.w. er zou een belangrijke afzetmarkt voor landbouwproducten in het eigen land zijn ontstaan. Dit zou op zijn beurt een prikkel voor de landbouw tot verdere uitbreiding en intensivering zijn geweest.
 - c. De grote achterstand in onderwijs en voorlichting. Het landbouwonderwijs is nog maar zeer matig ontwikkeld en Frankrijk mist de nodige academici voor het verrichten van wetenschappelijk onderzoekswerk in de landbouw, voor het verstrekken van voorlichting aan de boer, etc. Ook ontbrak er tot aan de tweede wereldoorlog toe een krachtig georganiseerde vereniging ter behartiging van de belangen van de landbouw. Hierin is na de oorlog verandering gekomen. Wij komen hierop nader terug (zie hoofdstuk II, § 6).
3. De productie-omvang van de Franse landbouw is van die aard, dat er nu eens overschotten op de wereldmarkt moeten worden gespuid en dan weer tekorten zijn, die om aanvullende invoer vragen. Tot dusver kon de productie-omvang niet het peil van permanente exportoverschotten bereiken; hierdoor wordt het opbouwen van goede exportmarkten belemmerd. Daar komt bij, dat de handel onvoldoende georganiseerd is voor de uitvoer van kwaliteitsproducten (bijv. van zuivelproducten) en dat de regering tot voor kort ook weinig doeltreffende maatregelen in deze nam. Zij heeft bijv. gefaald om in het na-oorlogse systeem der prijsregelingen aan de producten, waarvan zij permanent exportoverschotten wil kweken, speciale prijsstimulansen te geven. De hoogte van de prijs van een product blijft tenslotte de allesoverheersende factor, die de aantrekkelijkheid van de productie bepaalt.

Frankrijk kent verder niet het instituut van landbouwwettachés's, agrarische experts, die in het buitenland worden geplaatst om de technische ontwikkeling van de landbouw aldaar bij te houden en over te brengen en om de buitenlandse markt te openen voor de producten van de eigen landbouw. Reeds verscheidene malen heeft men de laatste jaren in het parlement op deze lacune gewezen.

4. Een zwakke plek in de agrarische prijspolitiek van de Franse regering is tenslotte de in 1916 ingestelde alcoholregie. Dit regeringsmonopolie opende de mogelijkheid, bepaalde productieoverschotten (van suikerbieten, wijn en andere producten) te doen destilleren tot alcohol. Herhaaldelijk vormen zich evenwel op die manier alcohol-surplussen, waarvoor de regering geen of slechts een verliesgevend afzetmogelijkheid ziet. Langs verscheidene wegen doet men er aan om voor dit probleem een oplossing te vinden. Tot dusver echter zonder zichtbaar resultaat.

Frankrijk kwam totaal berooid uit de tweede wereldoorlog te voorschijn. Reeds de oorlog van 1914-1918 en de langdurige crisis in de dertiger jaren hadden het land verarmd, doch vóór 1939 leefde Frankrijk nog voor een deel van de opbrengsten van zijn beleggingen in het buitenland. De laatste oorlog heeft echter een aanzienlijk deel van het Franse kapitaal vernield en noodzaakte Frankrijk het grootste deel van zijn bezit aan goud en deviezen te liquideren. Frankrijk was dus na 1945 op zijn eigen arbeid aangewezen als enige bron van 's lands inkomsten. Een ongunstige omstandigheid hierbij was de relatieve toename van het aantal ouderen onder de bevolking. In 1945 overtrof het aantal geboorten het aantal sterfgevallen weer voor het eerst sinds een halve eeuw. Sinds 1938 was de werkende bevolking in de werkelijk productieve bedrijven met ca 1,5 miljoen man verminderd. Dit kwam onder meer door de toename van het aantal administratieve diensten. Het teruglopen van het aantal arbeidskrachten deed zich het sterkst gevoelen in de landbouw.

Gezien deze feiten maakte de regering ingevolge een decreet van een jaar tevoren (nl. van 3 Januari 1946) in Januari 1947 in het "Rapport Général sur le Premier Plan de Modernisation et d'Équipement" een aantal ingrijpende maatregelen bekend. Het plan in het rapport genoemd staat bekend onder de naam Plan-Monnet - het bestuur van het Commissariaat-Generaal van het Plan werd nl. toevertrouwd aan de heer Jean Monnet - en was een vierjarenplan (1947 t/m 1950). Het gold niet alleen voor de landbouw, doch voor het gehele Franse bedrijfsleven. In algemene termen gesteld luiden de doeleinden er van:

- a. Snelle verhoging van de levensstandaard met bijzondere aandacht voor de voeding en voor verbetering van de woningtoestanden.
- b. Uitrusting en modernisering van de zes sleutelindustrieën (steenkool, electriciteit, ijzer en staal, cement, landbouw-werktuigen, transport)^{x)}.
- c. Modernisering en heruitrusting van de landbouw.
- d. Het dirigeren van zoveel mogelijk productiekrachten naar de wederopbouw.
- e. Vernieuwing en ontwikkeling van de exportindustrieën, ten einde in 1950 het evenwicht op de betalingsbalans te verzekeren.
- f. Verhoging van de arbeidsproductiviteit en het verzekeren van het volledig gebruik van de arbeidskrachten.

x) Achteraf zijn hier de olieraffinaderijen nog aan toegevoegd (belangrijke dollarbesparende industrie).

Om ons verder tot de landbouw te beperken; het plan beoogde een aanmerkelijke opvoering van de agrarische productie door middel van mechanisatie en een verhoogd kunstmestgebruik. Ook voorzag het in een aantal openbare werken en andere investeringen, die de landbouw ten goede zouden komen: drainage van gronden, aanleg van landwegen, electrificatie van het platteland, bouw van abattoirs, zuivelfabrieken, koelhuizen etc., levering van melkmachines met daarbij behorende sterilisatoren, herstel van in de oorlog verwoeste of beschadigde boerderijen en wat dies meer zij. Het euvel van het grote aantal versnipperde bedrijven werd openlijk erkend en de ruilverkaveling zou krachtig worden bevorderd. Met betrekking tot de verhoging van het kunstmestgebruik, de opvoering van de productie en de gewenste omvang van de veestapel zij nog vermeld, dat men voor 1950 bepaalde doelcijfers voor ogen had. De landbouwproductie zou worden opgevoerd tot een peil, dat 16% boven dat van vóór de oorlog lag.

De internationale ontwikkeling na 1947 is aan het programma in het Plan-Monnet vervat niet ongemerkt voorbijgegaan. Toen Frankrijk ook in 1948 grote bedragen uit de Amerikaanse steunverlening ging putten en opgenomen werd als lid van de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking stelde het naar aanleiding van een questionnaire door de O.E.E.S. aan alle leden-landen toegezonden als verlengstuk van het Plan-Monnet een nieuw plan op, dat bekend staat onder de naam van "programma op lange termijn". Dit aansluitende plan werd wederom voor een periode van vier jaar ontworpen, nl. van 1 Juli 1948-1952. Het essentiële verschil tussen het Plan-Monnet en het programma op lange termijn was, dat men in het Plan-Monnet een productieschema had ontworpen, gericht op een voorziening van agrarische producten uitsluitend voor eigen behoefte; in het programma op lange termijn daarentegen beoogde men voor 1952 ook een zekere export van enkele belangrijke basisproducten van de Franse landbouw, nl. van

- 1,5 miljoen ton tarwe (of tarwebloem),
- 120.000 ton vlees en
- 1225 miljoen liter melk verwerkt tot melk- en zuivelproducten.

De verwezenlijking van de doeleinden in het Plan-Monnet gesteld ondervond de eerste jaren grote moeilijkheden. Het evenwicht in de Franse staatsbegroting was ver zoek en de tekorten van de schatkist liepen tot in astronomische getallen. De groot- en kleinhandelsprijzen gingen met sprongen omhoog en als gevolg daarvan waren stakingen aan de orde van de dag. De ontvolking van het platteland ging ononderbroken voort en de voorziening van de landbouw met machines en kunstmest bleef ver achter bij de gestelde verwachtingen. De Marshall-hulp bracht hierin een gunstige wending. Was 1948 nog een jaar van aarzeland herstel, 1949 werd er een van besliste verbetering. Ziet men dan ook per ultimo 1950 op de in de landbouw bereikte resultaten terug, dan moet men enerzijds constateren, dat de doeleinden, die men vier jaar tevoren had gesteld, niet waren bereikt, doch anderzijds, dat belangrijke vorderingen waren gemaakt. De voorziening met tractoren en andere machinerieën en het gebruik van kunstmest was vrij aanzienlijk minder dan men had beoogd, doch de productie bleek behoorlijk toegenomen. Vergelijking tussen de in 1947 opgestelde doelcijfers en de in 1950 bereikte resultaten geeft het volgende beeld (x 1.000 ton):

	a. Doelcijfers	b. Resultaten	b. in % van a.
Tarwe	8.100	7.701	95
Gerst	1.680	1.572	93
Granen, totaal	14.900	13.890	93
Aardappelen	15.200	14.400	95
Suikerbieten	10.000	13.576	136
Oliezaden	245	154	63
Wijn (x mln l)	5.000	6.513	130
Vlees	1.926	2.015	105
Melk (x mln l)	15.000	15.000	100
Suiker	1.000	1.300	130

Het voorlopige beeld, dat men zich over de onder het programma op lange termijn gemaakte vorderingen kan vormen, is voor de landbouw niet onverdeeld gunstig. De nieuwe bewapeningswedloop gevolgd op het uitbreken van het conflict op Korea vergt ook van de Franse schatkist haast ondraaglijke offers. Daarnaast kostte de oorlog in Indo-China Frankrijk tot dusverre meer dan tweemaal zoveel als de financiële bijstand, die het in het kader van de Marshall-hulp ontving. Van de voor 1952 begrote exporten (van tarwe, vlees en zuivelproducten) is niet veel terechtgekomen. Ook de beoogde openbare werken als de verkavelingen, de drainage, de wegeaanleg, de electrificatie, etc. werden slechts in een langzaam tempo uitgevoerd.

De economische positie van de boer is sedert het in werking treden van het Plan-Monnet geleidelijk aan verslechterd. Het indexcijfer van de prijzen der industriële producten is nl. sterker gestegen dan dat van de prijzen der landbouwproducten en hierdoor is het koopkrachtvermogen van de agrarische bevolking aangetast. Vooral de kleine boer wordt hierdoor getroffen.

De Franse regering heeft het Commissariaat-Generaal van het Plan-Monnet inmiddels een derde vierjarenplan op laten stellen. Dit plan draagt officieel de naam van "Deuxième Plan de Modernisation et d'Équipement économique et social". Het bestrijkt de jaren 1952-1956. Het zwaartepunt is ditmaal gelegd op verhoging van de productiviteit van de landbouw zowel in het moederland als in de overzeese gebiedsdelen en op uitbreiding van de verwerkende industrie. Bovendien wordt er rekening gehouden met een geleidelijke integratie van de Franse economie en die van de overige Westeuropese staten.

HOOFDSTUK II

ALGEMENE FACETTEN VAN DE MARKT- EN PRIJSPOLITIEK IN DE FRANSE LANDBOUW

§ 1. A l g e m e e n

Bij een beschrijving en analyse van de gevoerde markt- en prijspolitiek moet onderscheid worden gemaakt tussen twee elementen: de gestelde doeleinden enerzijds en de middelen tot het bereiken van die doeleinden anderzijds. De gestelde doeleinden vormen eigenlijk een onderdeel van de landbouwpolitiek; de middelen om deze doeleinden te bereiken kunnen worden gezien als het object van de markt- en prijspolitiek; dit heeft dus betrekking op de gebedigde techniek.

De doelstellingen van de Franse landbouwpolitiek leerden wij in hoofdstuk I kennen. Evenals in de overige Westeuropese, door de oorlog verarmde landen staat opvoering van de eigen landbouwproductie als punt 1 op het programma. Daarbij voegt zich als urgente noodzaak het inhalen van de jarenlange achterstand op technisch gebied. Het ligt voor de hand, dat de inhoud van de markt- en prijspolitiek zich aanpast bij deze doeleinden, meer nog, dat zij er zoveel mogelijk op is gericht verwezenlijking van de gestelde doeleinden te stimuleren. Hieronder zal nader blijken, hoe een en ander in Frankrijk is georganiseerd.

De uit de oorlog stammende regelingen, welke vooral waren gericht op een goede organisatie van de voedselvoorziening (inleveringsplicht, prijsvoorschriften, subsidieregelingen, rantsoenering), zijn in de jaren na 1945 geleidelijk aan verzacht en tenslotte opgeheven. Hetzelfde lot viel in 1949 het Ministerie van Voedselvoorziening ten deel. Nieuwe wettelijke regelingen legden in dezelfde jaren echter de grondslag voor de huidige markt- en prijspolitiek.

Er zijn momenteel regelingen van kracht voor tarwe, voedergranen, rijst, oliezaden, suikerbieten, cichorei, aardappelen, vlas, melk en wijn^{x)}. De markt voor vlees en eieren is vrij. Hetzelfde geldt voor de markt van de tuinbouwproducten.

Tarwe en suikerbieten zijn de enige producten, waarvoor jaarlijks een vaste prijs wordt afgekondigd, welke ook in feite wordt geëffectueerd. Deze prijzen worden gebaseerd op een voorafgaande kostprijsberekening. De prijzen der voedergranen en die der oliezaden worden gekoppeld aan de tarweprijs, in die zin, dat zij zonder nadere calculatie worden uitgedrukt als een coëfficiënt van de tarweprijs. Zij dragen het karakter van minimum-garantieprijsen. Voor rijst geldt ter aanmoediging van de binnenlandse rijstcultuur een vaste prijs. De cichoreiprijs is sinds 1948 gekoppeld aan de suikerbietenprijs; in feite is hij een realisatiewaarde bij een gecontingenteerde markt. De telersprijsen voor aardappelen waren de laatste jaren vrij, voor oogst 1952 werden echter maximum-prijzen ingesteld variërend per ras; hierop zal niet nader worden ingegaan. De regeling voor vlas betreft in hoofdzaak een subsidieverlening. Voor melk wordt ieder jaar evenals voor tarwe en voor suikerbieten, een prijs vastgesteld op basis van de productiekosten. Bij bestemming van de melk tot consumptiemelk draagt deze prijs het karakter van een afgeleide vaste prijs, bij verwerking tot melk- en zuivelproducten is hij niet meer dan de realisatiewaarde van de prijzen der eindproducten in het raam van de invoercontingentering en een opslagpolitiek voor boter gedurende de zomermaanden. De prijsvorming van wijn, een belangrijk product van

x) Volledigheidshalve dienen hieraan eigenlijk nog te worden toegevoegd tabak, hennep en zijde. De productie van tabak in Frankrijk is sinds 1810 in handen van een regeringsmonopolie. Zij is gecontingenteerd en de verbouwers ontvangen een vaste prijs. Voor hennep en zijde bestaan prijsregelingen, die enige overeenkomst vertonen met die voor vlas.

de Franse agrarische productie, is vrij, evenwel met dien verstande, dat de regering de prijsgrenzen door een politiek van broksgewijze vrijgifte voor de markt in de hand tracht te houden. Wij komen op één en ander nader terug.

De realisatie van de vastgestelde prijs voor tarwe berust op een inleveringsplicht aan de collecterende handel onder supervisie van het Regeringsgraanbureau, het Office National Interprofessionnel des Céréales. De prijs voor de suikerbieten wordt op tweeërlei wijze gerealiseerd, daar de suikerbiet in Frankrijk twee eindproducten heeft; te weten suiker en alcohol. De suikerbieten, welke voor verwerking tot suiker zijn bestemd, worden op contract voor de fabrieken verbouwd. De distillatie van suikerbieten tot alcohol ressorteert geheel onder het alcoholmonopolie van de regering. De regering keert voor de alcohol een prijs uit, welke is afgestemd op de vastgestelde prijs van de bieten.

Afgezien van de in de voorgaande alinea genoemde methoden om een bepaalde prijs te effectueren, beschikt de Franse regering nog over vier middelen om het prijsverloop der agrarische producten te beïnvloeden.

- a. Opslag. Dit middel is er op gericht, seizoensprijsfluctuaties te nivelleren. Het vindt speciaal toepassing bij boter. De regering biedt de coöperaties en de handel nl. de gelegenheid gedurende de zomer boter op te slaan. Zij garandeert daarbij, dat deze boter 's winters in ieder geval de prijs op zal brengen, waartegen hij tijdens de zomer werd opgeslagen, inclusief een opslagvergoeding. Op deze wijze wordt voor de melk, welke tot boter wordt verwerkt, een te sterke divergentie tussen de zomer- en de winterprijzen voorkomen. Zelfs gaat van deze politiek bij fabrieken, welke naar keuze boter of kaas kunnen produceren, een geringe prijssteunende invloed op de kaasprijzen uit.
- b. Blokkering en broksgewijze vrijgifte voor de markt. Wij noemden dit middel reeds terloops in het voorgaande. Het wordt toegepast bij wijn. Door de dienst van de indirecte belastingen verkeert de Franse regering in de mogelijkheid een volledige controle uit te oefenen op de wijnproductie en de wijnvoorraden. Door nu de wijn slechts in bepaalde tranches voor de markt vrij te geven, kan zij het prijsverloop gunstig beïnvloeden en een al te sterke prijsval voorkomen.
- c. Invoer. Invoermaatregelen kunnen uiteraard ten dienste worden gesteld van de prijspolitiek op de binnenlandse markt. De Franse regering hanteert dit wapen speciaal om te sterke prijsstijgingen af te remmen, bijv. indien nodig bij vlees, boter en wijn. Zo nam de regering in het najaar van 1952 op korte termijn maatregelen om te voorzien in de schaarste aan levensmiddelen, welke was ontstaan door de grote droogte en het optreden van mond- en klauwzeer, waardoor de prijzen dreigden op te lopen. Extra-importen vonden plaats van boter, kaas en consumptie-aardappelen (zgn. "importations de choc", zeer gesmaad door de Franse landbouw).
- d. Uitvoer. Uitvoermaatregelen kunnen er op zijn gericht, de binnenlandse markt van productiesurplussen te ontlasten en aldus de prijsdrukkende invloed hiervan te voorkomen. De export van agrarische producten van Frankrijk was na de oorlog echter niet dermate belangrijk, dat wij het prijsregelende effect van de Franse exportpolitiek erg hoog moeten aanslaan.

De prijzen, welke de regering jaarlijks op grond van een kostprijsberekening voor tarwe, suikerbieten en melk vaststelt zijn voor geheel Frankrijk hetzelfde, ongeacht de zeer verschillende productieomstandigheden. De tarweprijs wordt bovendien gedrukt, daar het brood sinds enkele jaren niet meer wordt gesubsidieerd en de regering in

het kader van haar loon- en prijspolitiek toch een lage broodprijs wenst. Het gevolg hiervan is, dat tarwe alleen rendabel kan worden verbouwd op de merendeels gemechaniseerde bedrijven in de noordelijke helft van Frankrijk^{x)}. De omvang van de tarweverbouw in de zuidelijke helft wordt meer bepaald door de mogelijkheid van vervoeding op het eigen bedrijf - hetgeen niet is toegestaan, maar waar de regering geen controle op heeft - en door de behoeften voor eigen verbruik.

De suikerbietenproductie is in tegenstelling tot die van tarwe niet over het gehele land verspreid, doch geconcentreerd in enkele gedeelten van het Noorden van Frankrijk. De suikerbietentelers zijn krachtig georganiseerd en hun invloedrijke relaties tot in regeringskringen toe waren tot op heden toe ieder jaar garant voor een meer dan rendabele prijs.

De melkproductie is over geheel Frankrijk verspreid. Zoals vermeld stelt de regering ook slechts één melkprijs vast ondanks het feit, dat de productiekosten in de verschillende delen van het land meer of minder sterk verschillen.

De gevolgen van de naar voren gebrachte politiek zijn de laatste jaren duidelijk aan de dag getreden. Afgezien van de record-oogst in 1952 lag de tarweproductie steeds beneden vooroorlogs peil, dit ondanks het feit dat de opbrengst per ha is gestegen. Het met suikerbieten bebouwde areaal is als gevolg van de rendabele prijzen sterk toegenomen. Voor de schatkist betekent dit vorming van grote verliesopleverende alcoholvoorraden. Bovendien moest er in 1951 met verlies suiker worden geëxporteerd. (Dit laatste verlies is door de telers en de verwerkende industrie gemeenschappelijk gedragen.) De melkproductie tenslotte heeft zich gedurende de vier jaren van het Plan-Monnet overeenkomstig de wensen van de regering ontwikkeld, de in het programma op lange termijn voor 1952 opgestelde uitvoercijfers voor melk- en zuivelproducten zijn evenwel geenszins bereikt.

Door in de kostprijscalculaties van tarwe en suikerbieten uit te gaan van toenemende rendementen per ha heeft de regering echter wel getoond, dat het haar ernst was met het opvoeren van het technisch peil van de landbouw. Dit was ook voorgescreven in de decreten, welke de prijsvaststelling regelden. In § 2 komen wij hierop nader terug.

Bovendien werd 16 Januari 1947 opgericht het Fonds National de Progrès Agricole. Hierbij zat eveneens de bedoeling voor om door onderzoek en voorlichting te bereiken, dat de productiekosten der landbouwproducten omlaag en de kwaliteit omhoog zou gaan, ten einde op die manier aan de concurrentie van het buitenland het hoofd te kunnen bieden. Het fonds wordt gefinancierd uit heffingen op verschillende producten.

Voor enkele voedingsmiddelen zijn nog maximum-kleinhandels-prijzen van kracht. Er moet in dit opzicht onderscheid worden gemaakt tussen de prijsregelingen voor brood en melk, waar door de overheid krachtig de hand aan wordt gehouden en die voor enkele andere levensmiddelen, waarvan niet zonder meer kan worden gezegd, dat zij in dezelfde mate als de regelingen voor brood en melk effectief worden nageleefd.

De Franse regering hecht een buitengewoon hoge waarde aan een vaste (lage) broodprijs. Een lage broodprijs is in Frankrijk een belangrijk element voor de handhaving van de sociale rust. Vandaar de stringente naleving van de maximum-kleinhandelsprijs voor brood (en bloem). Ook voor melk acht de overheid termen aanwezig om nauwlettend toe te zien op de naleving van de vastgestelde kleinhandelsprijzen.

x) Frankrijk telt 90 departementen en 3/4 van de tarweproductie wordt voortgebracht in 41 van de departementen.

Minder effectieve regelingen gelden er voor suiker, vlees, aardappelen en rijst. Voor suiker opgeslagen in entrepôt in Parijs is een maximumprijs van kracht; voorts gelden er maximum-groot- en -kleinhandelsmarges. De prijsregelingen voor vlees - nog uit de oorlog daterend - werden enkele jaren geleden volledig opgeheven. Toende vleesprijsen in de loop van 1951 echter weer hoog opliepen, achtte de overheid het gewenst, opnieuw maximum-kleinhandelsprijsen voor vlees in te stellen. Daar de prijzen van slachtvee af-boerderij en de markt verder geheel vrij bleven, sorteren deze zeer weinig effect. Aan de maximum-kleinhandelsprijsen voor aardappelen, die voor aardappelen van oogst 1952 werden vastgesteld, kan ook geen grote betekenis worden toegekend. Voor rijst wordt in het kader van het plan tot aanmoediging van de Franse rijstcultuur een maximum-kleinhandelsprijs vastgesteld.

Subsidiering en rantsoenering van het voedselpakket komen in Frankrijk niet meer voor. De subsidie, welke de langste tijd heeft standgehouden, was die van brood. Zoals vermeld werd deze in 1949 echter ook opgeheven.

In hoofdstuk III zullen de bestaande markt- en prijsregelingen nader worden behandeld. Zoals in het bovenstaande vermeld zijn er geen regelingen van kracht voor vlees (afgezien van de vaststelling van de kleinhandelsprijsen), eieren, groente en fruit.

Ten aanzien van groente en fruit zij nog vermeld, dat het veilingwezen in Frankrijk geheel onbekend is. Een gedeelte van de productie wordt door de telers zelf afgezet, hetzij op plaatselijke markten, hetzij door verzending aan vaste afnemers in de steden. De grote massa vindt via commissionnaires, grossiers, etc. zijn weg naar de consument, terwijl in enkele gevallen de verkoop via plaatselijke coöperaties aan de detaillisten, hotels, enz. plaatsheeft.

De Franse fruitteelt heeft soms te lijden van een overproductie van bepaalde soorten fruit, welke de industrie niet tegen lonende prijzen kan verwerken. Deze en andere problemen worden op nationale congressen steeds weer besproken, maar men komt niet tot actieve maatregelen ten einde een oplossing te bewerkstelligen. Noch de overheid, noch de verantwoordelijke organisaties komen tot actie.

§ 2. De methode van prijsvaststelling van tarwe, suikerbieten en melk

De prijsvaststelling van tarwe, suikerbieten en melk verloopt langs dezelfde lijn. Zoals reeds vermeld worden de prijzen van deze producten gebaseerd op een kostprijsberekening. In de decreten, welke de prijsvaststelling voorschreven, werd ook reeds het één en ander omtrent de kostprijscalculatie vastgelegd. Genoemde calculatie geschiedt in twee stadia. In het eerste stadium worden de quantiteiten productie-kosten per ha vastgesteld; in het tweede stadium wordt vastgesteld tegen welke prijzen de quantiteiten kostprijsfactoren moeten worden gewaardeerd en op welke bruto-opbrengst per ha men de berekening zal baseren. Al deze grootheden worden ieder jaar door de regering, in casu de Ministerraad, bij decreet verordend. De Ministerraad wordt daarbij van twee kanten voorgelicht, aan de ene kant door het Ministerie van Landbouw (bij tarwe is dit het Office National Interprofessionnel des Céréales), hetwelk in zekere zin de producentenbelangen behartigt, en aan de andere kant door het Ministerie van Economische Zaken, hetwelk de belangen van de consument bewaakt. Indien ingevolge de prijsvaststelling een beroep moet worden gedaan op 's lands schatkist, wordt bovendien het Ministerie van Financiën geraadpleegd. Duidelijkheidshalve zullen wij ons verder tot één der drie producten beperken.

Wij kiezen daarvoor de tarwe. Voor de suikerbieten en de melk volgt men dezelfde weg.

Het decreet van 22 Maart 1947, waarin de prijsvaststelling voor tarwe wordt geregeld, schrijft voor, dat ieder jaar uiterlijk 1 Mei de quantiteiten kostprijsfactoren moeten worden vastgesteld. Vóór deze datum rapporteert het Office National Interprofessionnel des Céréales enerzijds en het Ministerie van Economische Zaken anderzijds de Ministerraad over deze materie. Het O.N.I.C. verkrijgt de gegevens op zijn beurt van de Association Générale des Producteurs de Blé et autres céréales, de organisatie van de graanverbouwers. Genoemde cijfers worden eerst door de Centrale Raad van het O.N.I.C. onder de loupe genomen om daarna al dan niet geverifieerd aan de Ministerraad te worden voorgelegd. Alvorens de cijfers van het O.N.I.C. en het Ministerie van Economische Zaken de Ministerraad echter bereiken, passeren zij eerst nog het Comité National des Prix. Deze commissie, welke samengesteld is uit vertegenwoordigers van de boeren, de landbouwcoöperaties, de handelaren en industriëlen, de genationaliseerde bedrijven, de kleine en middelgrote industrieën, de ambachtlieden, de leidinggevende beroepen, de drie arbeidersorganisaties (de christelijke, de socialistische en de communistische), de werklidencoöperaties, de verbruikcoöperaties, de grote gezinnen en de Franse economische gedachte geeft door stemming zijn voorkeur voor één der beide rapporten te kennen. Vergezeld van dit advies gaan de rapporten naar de Ministerraad. Deze neemt tenslotte de definitieve beslissing.

De praktijk wijst uit, dat de cijfers van het Ministerie van Economische Zaken steeds het meest reëel zijn. De bronnen van dit cijfermateriaal worden gevormd door vroegere studies en recente enquêtes. De cijfers van het O.N.I.C., verstrekt door de organisatie van de graanverbouwers, zijn doorgaans geïnflatteerd. Hetzelfde geldt bij de kostprijscalculatie van suikerbieten ten aanzien van de cijfers, welke de organisatie van de bietentelers - de Confédération Générale des Planteurs de Betteraves - dan aan het Ministerie van Landbouw verstrekt. De Ministerraad houdt hier bij haar beslissing terdege rekening mee. Aan het advies van de Nationale Prijzencommissie dient men geen grote betekenis toe te kennen.

Nadat aldus uiterlijk 1 Mei de hoeveelheden der productiekosten zijn vastgesteld, rapporteren het O.N.I.C. en het Ministerie van Economische Zaken de Ministerraad op overeenkomstige wijze vóór 1 September ten aanzien van de waardering der kostprijsbestanddelen en het bruto-rendement per ha. Nadat de Nationale Commissie voor de Prijzen ook over deze materie gehoord is, neemt de Ministerraad tenslotte weer de definitieve beslissing.

Het decreet van 22 Maart 1947 schreef de quantiteiten kostprijsfactoren reeds voor ten behoeve van de calculatie voor het eerste oogstjaar (1947/48). Dit was eveneens geschied bij het decreet van 30 April 1946, dat de suikerbietentelers voor een zestal jaren een gegarandeerde markt verzekerde. In latere jaren is steeds de hierboven beschreven procedure gevolgd.

Hovendien werd in aanvullende decreten aangegeven, op welke brutorendementen per ha men zich in de volgende jaren zou moeten baseren. Deze verliepen in stijgende lijn, nl. voor:

oogst 1947	15	quintaal per ha (1 quintaal = 100 kg)
oogst 1948	15 $\frac{1}{2}$	" " "
oogst 1949	16	" " "
oogst 1950	16 $\frac{1}{2}$	" " "
oogst 1951	17,25	" " "
oogst 1952	18	" " "

met dien verstande, dat men een correctie naar boven of naar beneden van maximaal 1 quintaal (later gewijzigd in 20%) zou mogen toepassen, indien de werkelijke oogstcijfers in een bepaald jaar meer dan 1 quintaal resp. 20% van de voorgeschreven rendementen zouden afwijken.

Ook voor de suikerbieten was in het decreet van 30 April 1946 een overeenkomstige bepaling opgenomen. Dit decreet schreef met betrekking tot de bij de kostprijscalculatie van suikerbieten aan te houden rendementen voor (bruto-rendement per ha):

oogst 1948	24 ton
oogst 1949	25 "
oogst 1950	27 "
oogst 1951	29 "

Indien de werkelijke opbrengsten evenwel meer dan 2 ton van de bovenstaande opbrengsten zouden afwijken, zou naar boven of naar beneden een correctie van maximaal 2 ton mogen worden aangebracht.

Uit deze bepalingen treedt duidelijk het doelmerk van de regering naar voren om de rendementen geleidelijk aan op te voeren, m.a.w. om de technische achterstand in de productie te verkleinen. De desbetreffende bepalingen zijn in de achter ons liggende jaren ook toegepast. Onderstaande cijfers laten zien, hoe hoog sinds de vaststelling van de prijzen de feitelijke opbrengsten zijn geweest en op welke opbrengsten de regering (de Ministerraad) zich in de definitief aanvaarde kostprijscalculatie heeft gebaseerd.

Oogst- jaar	Tarwe		Suikerbieten	
	Feitelijke opbrengst	Rendement aangehou- den i/d definitieve kostprijscalculatie	Feitelijke opbrengst	Rendement aangehou- de i/d definitieve kostprijscalculatie
	x 100 kg	x 100 kg	ton	ton
1946	-	-	26,9	26
1947	9,62	15	19,2	23
1948	18,04	16,5	29,2	27
1949	19,14	16,5	25,3	26
1950	17,83	17,5	33	30
1951	16,9	16,25	28	29

Het decreet van 23 Februari 1948, dat de prijsvaststelling van melk voor een viertal jaren voorschreef, nam een overeenkomstige bepaling niet op. Bij de kostprijscalculaties van melk heeft men zich permanent gebaseerd op een opbrengst van 2.400 liter per koe.

§ 3. De regelingen aan de grens

Daar de Franse franc evenals verschillende andere Europese valuta's sinds het einde van de oorlog tot de zachte valuta's behoort, is de handelspolitiek van de regering er voortdurend op gericht de invoer zoveel mogelijk te beperken en de uitvoer zoveel mogelijk te stimuleren.

De invoerbeperkende maatregelen bestaan uit contingentering en invoertarieven. Beide maatregelen zijn niet nieuw. Ze werden vóór de oorlog ook reeds toegepast. In hoofdstuk I hebben wij met betrekking tot de invoerpolitiek voor agrarische producten reeds vermeld, dat de eerste invoertarieven in 1881 werden ingesteld.

Tot het doeltreffender middel van de contingentering werd in de crisisjaren overgegaan. In Juli 1932 kondigde Frankrijk - zoals ook reeds in hoofdstuk I vermeld - de algemene contingentering van de invoer van land- en tuinbouwproducten af. Bovendien werden er in Februari 1933 hoge "taxes de licence" ingesteld, heffingen op de invoervergunningen. Deze moesten worden betaald boven de invoerrechten. Tijdens de oorlogsjaren werden de licentierechten herhaaldelijk opgeschort en bij besluit van 31 December 1945 werden ze afgeschaft.

Na de oorlog stelde Frankrijk de invoercontingentering weer voor alle agrarische producten in. Rekening houdend met de positie van de betalingsbalans komt de regering in de handelsverdragen met de exportlanden overeen, welke contingenten in een bepaalde periode in Frankrijk kunnen worden ingevoerd. De verdeling van de invoervergunningen over de importeurs geschiedt op verschillende manieren. Voor het grootste deel der producten geschiedt dit door het Office des changes, een regeringsinstantie ten onzent te vergelijken met de Centrale Dienst voor In- en Uitvoer. Voor een minder belangrijk deel wordt de toewijzing van de invoerlicenties aan de importeurs overgelaten aan het georganiseerde bedrijfsleven. Het Office des changes past bij de verdeling der licenties nog twee methoden toe, nl. naar volgorde van binnenkomst van de aanvraag en volgens individuele toewijzing na openstelling van een termijn voor aanvraag. De eerste methode spreekt voor zichzelf; ze wordt zo lang toegepast, totdat het betrokken contingent is uitgeput. Bij toepassing van de tweede methode wordt het contingent lang niet altijd verdeeld naar rato van het aantal aanvragen om een invoervergunning, dat binnen de gestelde termijn is binnengekomen. Het Office hanteert andere maatstaven, het verleent bijv. voorrang aan de goedkoopste importen. Bij het nemen van zijn beslissingen raadpleegt het Office des changes steeds het Ministerie, dat bevoegd is, over de betrokken importen te oordelen. Doorgaans is dit het Ministerie van Landbouw.

De contingenteringsmaatregelen werden in het kader van de liberalisatiepogingen van de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking in September 1949 gedeeltelijk ingetrokken. Zo werd o.a. de invoer geliberaliseerd van gebruiksvee, fokvee, vlees, eieren, zaai- en zaadzaai, enkele tuinbouwproducten (o.a. bloembollen), stro en veekoeken. De voortdurende verslechtering van de Franse betalingsbalans bracht de regering er evenwel in Februari van 1952 toe, de gedeeltelijke liberalisatie weer geheel teniet te doen. Thans is de invoer van alle land- en tuinbouwproducten weer gecontingenteerd. De verdeling der contingenten geschiedt op de wijze zoals hierboven aangegeven. Het bestaan van de contingentering betekent in de meeste gevallen niet, dat de producten verder vrijgesteld zijn van invoerrechten. Wel worden voor een aantal producten de invoerrechten op onregelmatige tijden opgeschort. De invoerrechten vormden ook in de periode van de gedeeltelijke liberalisatie een belemmering voor de invoer. Voor de invoer van gebruiksvee bijv. waren zij prohibitief.

Ten aanzien van de uitvoer van agrarische producten gelden in Frankrijk tweeërlei soort maatregelen:

- a. Maatregelen, welke er op gericht zijn de uitvoer te vergroten ten einde het evenwicht in de betalingsbalans te herstellen.
- b. Beperkende voorschriften met het oog op de voorziening van de binnenlandse markt.

Tot de eerste categorie van maatregelen behoort een serie faciliteiten; welke geldt voor de uitvoer van alle producten, niet uitsluitend voor de uitvoer van agrarische producten. Dit betreft o.m.:

1. Toekenning van een exportbonus in de valuta van het importland; bij dollaropbrengsten bedraagt deze 15%, bij alle andere valuta's 10%.
2. Credietverzekering, nl. gedeeltelijke verzekering tegen niet-betaling door de koper.
3. Fiscale faciliteiten, te weten:
 - a. integrale restitutie van betaalde fiscale en sociale lasten;
 - b. uitkering van een forfaitaire vergoeding van 8,72% resp. 5,45% (afhankelijk van de handelspolitieke sterkte van het product) van de factuurwaarde van het product. Hier hebben wij duidelijk te maken met een exportsubsidie^x).

Volgens recente berichten wordt van de fiscale faciliteiten niet veel gebruik gemaakt. De ingewikkelde te volgen procedure en het vereiste fiscale boekenonderzoek schijnen de exporteurs af te schrikken.

Als indirecte maatregel tot bevordering van de uitvoer van agrarische producten zou men nog kunnen beschouwen de controle, welke de regering sinds enkele jaren toepast op de kwaliteit van een aantal exportproducten. Tot dusver betreft dit groente, fruit, bloemen, geslacht pluimvee en eieren. De controle geschiedt in de plaats van verzending of aan de grens en bij wijze van steekproef.

Met het oog op de voorziening van de binnenlandse markt is de uitvoer van enkele agrarische producten ook onderworpen aan een vergunning. Het meest bekende voorbeeld hiervan is de uitvoer van rund- en varkensvlees.

Volledigheidshalve vermelden wij ook hier reeds, dat de in- en uitvoer van granen geheel in handen is van de regering.

§ 4. De alcoholregie

Het alcoholmonopolie van de Franse regering is vermoedelijk wel het meest besproken, zo niet het meest becritiseerde onderdeel van de Franse landbouwpolitiek. Het werd in 1916 opgericht ter voorziening in de alcoholbehoefte van de staat bij de vervaardiging van explosiemiddelen. De bedoeling was dan ook dit oorlogsinstituut 1 jaar na het beëindigen der vijandelijkheden (31 December 1919) weer op te heffen, doch hier is niets van gekomen. Integendeel, het monopolie is op ander terrein een dusdanig belangrijke rol gaan vervullen, dat de Franse regeringspolitiek zonder de alcoholregie thans haast niet meer denkbaar is. Gaan wij echter niet nader in op de ruim vijfen-dertigjarige geschiedenis van het monopolie, doch bepalen wij ons tot het heden.

Het alcoholmonopolie biedt de mogelijkheid, overschotten van bepaalde landbouwproducten te laten distilleren. Op deze wijze probeert men marktbederf door de overschotten te voorkomen en de inkomens van de desbetreffende producenten te steunen. De distillatie is gecontingenteerd. De contingenten voor de onderscheidene producten bedragen uitgedrukt in hectoliters alcohol:

x) Deze maatregel is in de plaats gekomen van een uitkering van 2/3 deel van de bij binnenlandse afzet verschuldigde productie- en omzetbelasting. (Daar de exportproducten vrijgesteld zijn van de betaling van productie- en omzetbelasting, was dit ook reeds een subsidie.)

suikerbieten	2.480.000 x)
melasse	525.000
wijn	325.000
droesem	300.000
appels en peren	300.000
knol- en wortelgewassen (topinambours)	50.000 ^{x)}
granen en derivaten	28.000
cider en perendranken	25.000

De regering betaalt voor hoeveelheden alcohol, aangeboden binnen het contingent, dat voor het betrokken product is gesteld, een prijs, welke wordt uitgedrukt in een coëfficiënt van de prijs voor de alcohol uit de suikerbieten. De prijs van suikerbietenalcohol is equivalent aan de vastgestelde prijs voor de suikerbieten. Voor hoeveelheden alcohol boven de vastgestelde contingenten wordt een lagere vergoeding gegeven; de reductie bedraagt doorgaans ongeveer 50%.

Stelt men de prijs voor suikerbietenalcohol op 1, dan bedragen de coëfficiënten voor alcohol van de overige producten:

melasse	0,68
wijn	2,7
droesem	1,6
appels en peren	2,2
topinambours	1
granen en derivaten	0,6
cider en perendranken	2,55

De aldus gewonnen alcohol betitelt men met "industriële" alcohol. De markt voor consumptie-alcohol - in de betrokken wetteksten is duidelijk aangegeven, welke alcohol hieronder valt - is vrij.

Voorheen betrok de alcoholregie haar middelen uit twee bronnen, nl. uit een aantal belastingen en invoerheffingen, waarvan de regering de opbrengst aan de regie deed toekomen, en uit de verkoop van de alcohol. De eerste bron is tegenwoordig, afgezien van de opbrengst van enkele minder belangrijke invoerheffingen, opgedroogd. De inkomsten van de regie worden thans hoofdzakelijk verkregen uit de verkoop van de alcohol.

De "industriële" alcohol heeft verschillende toepassingen: voor verlichtings- en verwarmingsdoeleinden (zowel in het huishouden als in de industrie), als motorbrandstof, aanwending in de chemische industrie, in de parfumerie-industrie, in de industrie van pharmaceutische artikelen en in de azijnindustrie, een gedeelte wordt afgezet op de vrije markt van de consumptie-alcohol (o.a. voor de bereiding van apéritifs) en een gedeelte wordt geëxporteerd in verschillende vorm.

Het Ministerie van Financiën, waaronder de alcoholregie ressorteert, stelt eigenhandig de verkoopprijs van de alcohol vast. Deze verschilt al naar de bestemming. De markt van de consumptie-alcohol, de parfumerie-industrie en de industrie van pharmaceutische

x) De contingenten voor de suikerbieten en de knol- en wortelgewassen zijn in feite aanzienlijk hoger, omdat de regering tijdens de bezettingsjaren met de distillateurs van suikerbieten en topinambours overeenkomsten heeft aangegaan strekkende tot productieverhoging. De desbetreffende overeenkomsten konden na de oorlog in aanvullende contingenten worden omgezet. Zo bedraagt het contingent voor de suikerbieten thans 3.465.473 hl (vgl. hoofdst. III, § 2).

artikelen, welke tussen twee haakjes betrekkelijk geringe hoeveelheden afnemen, betalen de hoogste prijzen. Bovendien vraagt de Franse fiscus van de eindproducten van deze bestemmingen nog zware belastingen; voor de apéritifs liggen deze het hoogst. De alcohol, bestemd voor huishoudelijke verlichtings- en verwarmingsdoeleinden, brengt de regie het minste op.

Aangezien zich gemakkelijk onverkoopbare surplussen van de "industriële" alcohol vormen, gold vóór de oorlog de bepaling (wet van 28 Februari 1923), dat importeurs van benzine en benzol maandelijks een hoeveelheid gelijk aan minimaal 10% van hun importen van de alcohol van de staat moesten overnemen (om als motorbrandstof gebruikt te worden). Toen zich na de oorlog opnieuw surplussen gingen vormen, heeft de regering het instellen van deze maatregel opnieuw overwogen. Na het uitbreken van de vijandelijkheden op Korea toonden de Verenigde Staten evenwel interesse voor de Franse alcohol en konden grote hoeveelheden - weliswaar tegen een verliesgevende prijs - worden geëxporteerd.

Uit het voorgaande bleek niet voldoende, dat de alcoholpolitiek van de Franse regering, welke 's lands schatkist jaarlijks aanzienlijke sommen kost, het meest aantrekkelijk is voor de suikerbietentelers. Gezien de huidige prijsstelling komt het voor hen immers op hetzelfde neer, of zij hun bieten voor verwerking tot suiker dan wel voor distillatie tot alcohol bestemmen. De mogelijkheid van distillatie vormt weliswaar voor andere markten, speciaal voor de wijnmarkt en de appelmarkt, eveneens een stabiliserende factor, doch in tegenstelling tot de suikerbietentelers ontvangen de wijnbouwers en de tuinders, wanneer zij zich genoopt voelen (of verplicht worden), tot distillatie van de wijn resp. de appels over te gaan, geen prijs voor de alcohol, welke equivalent is aan een rendabele prijs voor hun product.

§ 5. De belastingrestitutie op motorbrandstoffen

Subsidies komen in de markt- en prijspolitiek van de Franse landbouw zeer weinig voor. De voedselsubsidies ontbreken geheel zoals wij reeds zagen. Gedurende het jaar 1951 werden er drie subsidies verleend ten einde de productiekosten van de boer te verlagen, nl. een belastingrestitutie op motorbrandstoffen, een kunstmestsubsidie en een subsidie op ingevoerde mafs. De positie van de schatkist aan het begin van 1952 noopte de regering er echter toe, de kunstmestsubsidie en de subsidie op de importmafs, nadat ze slechts één jaar hadden bestaan, weer op te heffen. Alleen de belastingrestitutie op de motorbrandstoffen vindt nog plaats.

Deze tegemoetkoming, waarvan in hoofdzaak de grote boeren zullen profiteren, werd ingesteld (wet van 19 Augustus 1950), omdat de prijzen der motorbrandstoffen - speciaal van benzine, petroleum en gasolie - in Frankrijk veel hoger lagen dan in de andere Westeuropese landen.

Om de restitutie deelachtig te worden moesten de boeren een formulier indienen met de daarvoor vereiste gegevens. Op grond hiervan heeft de Génie Rural (afdeling van het Ministerie van Landbouw) het eerste jaar het totale restitutiebedrag, dat de regering beschikbaar had gesteld, over de drie genoemde brandstoffen en de daarvoor in aanmerking komende motorwerktuigen verdeeld volgens een methode, welke achteraf geen bevrediging schonk. Voor 1952 werd daarom een nieuw systeem ingevoerd.

Bij wet van 23 Mei 1951 werd voor het jaar 1952 bepaald, dat de boeren vóór 10 April 1952 bij de gemeentesecretarie een formulier moesten indienen met de volgende gegevens:

- a. het aantal en soort der motorwerktuigen op het bedrijf aanwezig;
- b. de grootte van het bedrijf, de oppervlakte van de bouwgrond en van enkele speciale teelten;
- c. de andere tractiemiddelen, waarover het bedrijf beschikt;
- d. opgave, of het bedrijf bij het electriciteitsnet is aangesloten;
- e. de leverancier van de motorbrandstoffen.

Deze gegevens worden ter gemeentesecretarie geverifieerd en vervolgens aan de Génie Rural toegezonden. Op grond van de ingediende gegevens ontvangen de boeren dan bonnen, waarmee zij de benzine, petroleum en gasolie tegen gereduceerde prijs kunnen betrekken.

De belastingrestitutie op de motorbrandstoffen wordt ook weer in 1953 gegeven. Om er voor in aanmerking te komen moesten de boeren de formulieren met de vereiste gegevens vóór 30 November 1952 indienen.

§ 6. H e t l a n d b o u w v e r e n i g i n g s l e v e n

De georganiseerde landbouw vertoonde vóór de oorlog in Frankrijk een nogal verward beeld. Na de bevrijding is hier verandering in gekomen. In Januari 1945 werd nl. opgericht de Confédération Générale de l'Agriculture (C.G.A.). Deze organisatie is te beschouwen als een coördinerend orgaan van de nationale federaties der "bedrijfs"-organisaties, welke voor de Franse landbouw van belang zijn. De betreffende bedrijfsorganisaties dateren reeds van vóór de oorlog, doch de nationale federaties werden pas na de oorlog in het leven geroepen. Het betreft hier zes soorten organisaties:

- a. De landbouworganisaties.
 - b. De coöperaties.
 - c. De boerenleenbanken.
 - d. De landbouwverzekeringsmaatschappijen.
 - e. De georganiseerde landarbeiders.
 - f. De landbouwtechnische specialisten en het administratieve kader.
- ad a. De boeren in Frankrijk zijn georganiseerd in verenigingen, welke de naam van syndicaten dragen. Na de oorlog (12 Maart 1946) hebben de syndicaten zich op nationaal niveau verenigd in de Fédération Nationale des Syndicats d'Exploitants Agricoles (F.N.S.E.A.). Deze nationale federatie speelt sindsdien de machtigste rol in de C.G.A. De gespecialiseerde boerenorganisaties (bijv. die van de graanverbouwers, de suikerbietentelers, de melkveehouders, enz.) maken deel uit van de F.N.S.E.A.

ad b. Het coöperatiewezen is sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw ook in verschillende sectoren van de Franse landbouw doorgedrongen. Het aantal coöperaties in de landbouw bedroeg in 1947 13.100. Hiertoe behoorden o.m. 6.080 werktuigencoöperaties, 5.630 productie- en afzetcoöperaties en 1.325 aankoopcoöperaties. Onder de productiecoöperaties nemen de zuivelfabrieken en de wijnkelders de belangrijkste plaats in. Direct na de oorlog hebben de coöperaties zich ook in een nationale federatie verenigd (Fédération Nationale de la Coopération Agricole, opgericht 15 Maart 1945).

ad c. Ofschoon de eerste boerenleenbanken ook reeds werden opgericht in de jaren tachtig van de vorige eeuw, kreeg de ontwikkeling van het landbouwcredietwezen in Frankrijk toch de krachtige stoot van de wet van 1894, bij welke wet de oprichting van plaatselijke boerenleenbanken van overheidswege werd geregeld. In latere jaren werden de lokale banken tot regionale banken verenigd en nog later (1920) volgde de oprichting van een Centrale Boerenleenbank, de Caisse Nationale de Crédit Agricole, een overheidsinstelling, welke onder het Ministerie van Landbouw ressorteert.

Evenals ten onzent zijn de boerenleenbanken ook in Frankrijk van veel nut geweest voor de landbouw. Geheel afgezien van de voortdurende waardedaling van de Franse franc nam de credietverlening van de boerenleenbanken in deze eeuw sterk toe. Er zijn thans 96 regionale banken en ongeveer 4.000 plaatselijke banken. In 1945 werd de behartiging van de particuliere belangen van de boerenleenbanken ook gecentraliseerd in een nationale federatie, de Fédération Nationale du Crédit Agricole; functioneel horen de banken echter onder de Centrale Boerenleenbank, hierboven genoemd.

ad d. Het landbouwverzekeringswezen omvat o.a. de onderlinge verzekeringsmaatschappijen tegen ongevallen, brand, hagelbuien, vee-sterfte, voor het verkrijgen van gezinsuitkeringen, etc. Zoals hun naam aanduidt, werken deze maatschappijen op basis van het omslagstelsel. De onderlinge verzekeringsmaatschappijen tegen ongevallen werden opgericht, omdat de Franse wetgever op dit punt voor de landbouwsector geen voorzieningen heeft getroffen. De nationale federatie, waarin de bovengenoemde verzekeringsmaatschappijen zijn opgenomen, draagt de naam van Fédération Nationale de la Mutualité Agricole.

ad e. De Franse landarbeiders zijn niet afzonderlijk georganiseerd. Zij maken deel uit van twee algemene arbeidersorganisaties, nl. van de communistisch georiënteerde Confédération Générale du Travail en van de Confédération Française des Travailleurs Chrétiens.

ad f. De nationale federatie, welke sinds het einde van de oorlog de belangen van het technische en administratieve kader behartigt, draagt de naam van Fédération Nationale des Syndicats d'Ingénieurs, Techniciens, Cadres Administratifs et Employés de l'Agriculture et des Organisations Agricoles. De naam van deze federatie doet duidelijk uitkomen, welke groepen door haar worden vertegenwoordigd.

Tot slot zij nog vermeld, dat de agrarische jongeren (Cercle National des Jeunes) een adviserende stem hebben in de Algemene Vergadering van de C.G.A.

Een interessant aspect van de georganiseerde Franse landbouw wordt gevormd door het bestaan van Landbouwkamers (Chambres d'Agriculture). De eerste van deze Kamers dateren van 1927, nadat een wet van 3 Januari 1924 de oprichting had mogelijk gemaakt. Vóór de oorlog vormden zij de officiële vertegenwoordiging van de Franse landbouw. Het permanente college van de voorzitters der Kamers was het adviserend orgaan van de Minister van Landbouw.

In tegenstelling tot de syndicaten dragen de Landbouwkamers een publiekrechtelijk karakter. Zij worden gefinancierd uit de belastingen; een bepaald percentage van de grondbelastingen wordt ter beschikking van de Kamers gesteld. De Kamers worden gekozen, 1 per departement. Kiesgerechtigden zijn de grondbezitters, de boeren en de landarbeiders. Deze kiezen 4 leden per arrondissement; bovendien wijzen de hierboven sub a t/m d genoemde bedrijfsorganisaties uit de landbouw 1 lid per arrondissement aan. De voorzitters van de Kamers vormen tezamen een permanent college.

De vooroorlogse Landbouwkamers werden aan het begin der bezetting opgeheven. In 1948 kwam echter de wens naar voren, ze opnieuw in te stellen en op 3 Februari 1952 werden voor het eerst weer verkiezingen voor de Landbouwkamers gehouden.

Door het bestaan van een krachtige centrale landbouworganisatie, de F.N.S.E.A., is de functie van de Landbouwkamers thans wel iets anders komen te liggen dan vóór de oorlog. Haar taak kan het best als volgt worden omschreven:

1. Als vertegenwoordigend lichaam:
 - a. verstrekken van adviezen aan de prefecten der departementen op verzoek van deze en het naar voren brengen van wensen betreffende landbouwvraagstukken;
 - b. codificatie van plaatselijke gewoonten en gebruiken, welke na goedkeuring door de Conseil Général^x) van het betrokken departement bindende kracht verkrijgen;
 - c. advies verlenen aan de prefecten in collectieve geschillen tussen de boeren enerzijds en de arbeiders anderzijds.
2. Op technisch terrein:

het oprichten van instellingen en diensten, welke voor de landbouw van nut zijn en het subsidiëren van reeds bestaande. Vóór de oorlog zijn door de Landbouwkamers laboratoria, proefstations en silo's opgericht alsmede cursussen en leergangen georganiseerd.

De verhouding tussen de Kamers en de landbouworganisaties is nooit uitgestippeld geweest. Voor de oorlog was dit geen probleem, omdat er toen geen sterk gecentraliseerd organisatieleven in de Franse landbouw bestond. In de toekomst behoeft dit onzes inziens ook geen moeilijkheden te geven, te meer daar momenteel het voorzitterschap van het permanente college van de voorzitters van de Kamers en dat van de F.N.S.E.A. in één persoon zijn verenigd. De taak van de Kamers ligt ook meer op technisch terrein ten behoeve van alle boeren, de F.N.S.E.A. daarentegen is een particuliere organisatie, welke in de eerste plaats moet opkomen voor de economische belangen van de bij haar aangesloten leden.

Conseil Général van een Frans departement is te vergelijken
Provinciale Staten in Nederland.

HOOFDSTUK III

DE MARKT- EN PRUSREGELINGEN VOOR DE AFZONDERLIJKE PRODUCTEN

§ 1. Granen en oliezaden

a. Granen

Algemeen

Frankrijk is, zoals in het voorgaande reeds vermeld, het belangrijkste graanproducerende land van West-Europa. Het heeft een geringe export van tarwe o.a. onder de Internationale Tarweovereenkomst. De graanproductie is - ofschoon over geheel Frankrijk verspreid - toch het sterkst ontwikkeld op de gemechaniseerde bedrijven in het Noorden van het land. De binnenlandse graanmarkt staat geheel onder controle van de overheid. Ook de in- en uitvoer zijn in regeringshanden.

Uit onderstaande tabellen blijkt, dat de graanproductie, vergeleken bij vóór de oorlog, aan belang heeft ingeboet. Terwijl zij naar de bruto-waarde gerekend voor de oorlog de tweede plaats innam, komt zij tegenwoordig pas op de vierde of vijfde plaats. Als gevolg van de minder gunstige prijsvaststelling bleef het met tarwe, rogge en haver bebouwde areaal de laatste jaren ver onder het vooroorlogse niveau. (Dit neemt niet weg, dat de tarwe-oogst in 1952 zeer gunstig was.) De productie van gerst, welk product erg gewild is als voedergraan, vertoont het tegengestelde beeld en neemt bovendien nog regelmatig toe. Om dezelfde reden neemt ook de verbouw van maïs de laatste jaren voortdurend toe.

Bebouwde oppervlakte (x 1.000 ha)							
	1934-'38 (gem.)	1947	1948	1949	1950	1951	1952 ^{x)}
Tarwe	5.227	3.393	4.231	4.223	4.319	4.250	4.287
Rogge	663	444	565	522	504	461	425
Gerst	742	959	820	896	962	1.019	1.081
Haver	3.278	2.611	2.439	2.436	2.353	2.272	2.231
Maïs	339	269	294	304	325	349	352

x) Voorlopige cijfers.

Productie (x 1.000 ton)							
	1934-'38 (gem.)	1947	1948	1949	1950	1951	1952 ^{x)}
Tarwe	8.143	3.266	7.634	8.082	7.701	7.116	398
Rogge	769	384	638	650	606	490	165
Gerst	1.074	1.123	1.273	1.431	1.572	1.664	25
Haver	4.571	2.813	3.380	3.225	3.305	3.689	103
Maïs	541	204	461	194	404	69	52

x) Voorlopige cijfers.

Tarwe

De regeling van de tarwemarkt dateert reeds uit de .
De crisis van 1929 leidde aanvankelijk niet tot moeilijkheden
Franse tarwemarkt.

Hoge invoerrechten en een meng- en maalgebod verleenden voldoende bescherming aan de binnenlandse productie. De eerste jaren, waarin de oogsten matig waren, schiep dit geen bijzondere vraagstukken.

Terwijl bijv. de tarwenoteringen op de beurs van Chicago sterk daalden, bleven de Franse tarweprijzen in 1930 en 1931 op peil. Dit veranderde in de jaren met overvloedige oogsten. De regering trachtte in 1933 de situatie nog tijdelijk te redden met het vaststellen van een minimumprijs; doch deze bleef zonder effect, omdat de overheid verder niet in de markt optrad. Van meer betekenis was de oprichting van het Nationale Tarwekantoor op 15 Augustus 1936 (Office National Interprofessionnel du Blé).

Het O.N.I.B. was een regeringsbureau en zoals de naam aanduidt een verticale organisatie. Het bestuur werd opgedragen aan een Centrale Raad van 52 leden: 30 vertegenwoordigers van de tarweproducenten, 9 van de handel, de meelfabrieken en de bakkers, 9 van de consumenten en 4 van de regering.

Het O.N.I.B. kreeg de in- en uitvoer van tarwe geheel in handen en volledige controle op de binnenlandse markt. Jaarlijks beoordeelde de Centrale Raad zich ook over de vaststelling van een telersprijs. De wijze van de desbetreffende prijscalculatie kwam overeen met de berekening van de pariteitsprijzen in de Verenigde Staten. De gemiddelde tarweprijs in de jaren 1911 t/m 1913 werd als basis gekozen en vermenigvuldigd aan de hand van een indexcijfer berekend uit de stijging van:

1. de kosten van levensonderhoud,
2. de lonen,
3. de prijzen van kunstmest, zaaizaad en veevoer,
4. de overige productiekosten.

Aangezien de regeling van de tarwemarkt echter ook zijn repercussies had op de markt van de overige granen, werd het Office National Interprofessionnel du Blé, in November 1940 omgedoopt in Office National Interprofessionnel des Céréales (O.N.I.C.) met dienovereenkomstige bevoegdheden.

De bemoeienissen van het O.N.I.C. ten aanzien van tarwe zijn tweeledig:

- a. Contrôle op de inlevering, de eventuele opslag en de distributie.
- b. In- en uitvoer.

De methode van prijsvaststelling werd na de oorlog gewijzigd. Bij decreet van 22 Maart 1947 werd aan de telers een vaste prijs gegarandeerd, gebaseerd op de productiekosten.

Voor oogst 1952 gold de volgende prijsvaststelling voor zachte tarwe x):

	frs p. 100 kg
Basisprijs	3.445
Premie voor modernisering van de tarweteelt	155
Gegarandeerde prijs	3.600

Van deze prijs worden twee heffingen afgetrokken: xx)

- a. Een heffing ter financiering van het O.N.I.C., de zgn. "taxe statistique" 30frs
- b. Een heffing oplopend volgens een progressieve schaal (al naar gelang de geleverde hoeveelheid) ter financiering van verliezen op tarwe-exporten, zgn. "cotisation de resorption" progressief

x) Voor harde tarwe geldt een garantieprijs van 4.140 frs per 100 kg (basisprijs 3.960 frs, premie 180 frs).

xx) Op tarwe van voorgaande oogstjaren rustten nog twee andere heffingen, nl. de helft van een heffing ter financiering van eventuele tarweoverschotten, zgn. taxe permanente dégressive de stockage (15 frs), de andere helft van deze heffing kwam ten laste van de meelfabrieken, d.w.z. van de consument, en verder op leveringen boven 5.000 kg nog een heffing van 10 frs ten bate van het Fonds National de Progrès Agricole. Eerstgenoemde heffing rust tegenwoordig geheel op de meelfabrieken.

De aldus vastgestelde prijs geldt voor levering in pakhuis. De transportkosten zijn dus voor rekening van de boer.

Er geldt een inleveringsplicht: alle tarwe, afgezien van een hoeveelheid voor eigen gebruik en een hoeveelheid benodigd voor zaai-zaad, moet afgeleverd worden aan een coöperatie of aan de particuliere handel. De tarweprijs is dus in feite een vaste inleveringsprijs. Zodra de inlevering is geschied, wordt de controle van het O.N.I.C. effectief. Ten einde zijn distributievoorschriften verder af te dwingen, is er een vervoerverbod van kracht. Tarwetransporten mogen alleen plaatsvinden met een geleidebiljet afgegeven door de collecterende handel.

De prefecten stellen per departement een maximum-consumentenprijs voor brood vast. Deze wordt berekend uit de bovenvermelde prijs en de bijkomende marges en kosten. Ook voor bloem gelden maximum-kleinhandelsprijzen. Gedurende de oorlog en de eerste jaren na de oorlog werd brood gerantsoeneerd en gesubsidieerd. Beide eindigden in 1949.

Eventuele tarwe-overschotten tracht het O.N.I.C. te exporteren. Zo nodig kunnen ze ook onder zijn supervisie worden opgeslagen. Frankrijk exporteert een geringe hoeveelheid tarwe (111.000 ton) onder de in 1949 afgesloten Internationale Tarweovereenkomst. Deze en andere verliesgevende exporten worden sinds 1950 gefinancierd uit een heffing op de tarweprijs ("cotisation de résorption", zie boven). Normaal heeft Frankrijk een uitvoeroverschot van tarwe. Wanneer er echter tarwe moet worden ingevoerd, geschiedt dit ook door het O.N.I.C. De regering staat de ingevoerde tarwe dan tegen dezelfde prijs aan de meelfabrieken af als die van het binnenlandse product. Gezien de hoge wereldmarktprijzen betekende dit in het verleden een subsidie.

Voedergranen

Sinds November 1940 houdt de regering ook toezicht op de ontwikkeling van de binnenlandse markt van de voedergranen, doch tot op heden hebben de bemoeienissen van het O.N.I.C. op dit terrein steeds minder succes gehad dan op dat van de tarwe. Dit is onder meer toe te schrijven aan het feit, dat een relatief belangrijk deel van deze granen niet in de handel komt, doch rechtstreeks op het bedrijf wordt gevoerd.

Er geldt voor de voedergranen (rogge, gerst, haver en majs) geen inleveringsplicht en de distributie in het binnenland is - afgezien van de prijsvorming - eveneens vrij. Sinds de vaststelling van de vaste prijs voor tarwe geldt er voor deze granen een minimum-garantieprijs. Omdat er steeds voldoende vraag naar voedergranen was, heeft de regering tot dusver nog geen speciale maatregelen behoeven te treffen om genoemde garantie te effectueren.

De garantieprijsen der voedergranen berusten niet op een kostprijscalculatie. De overheid drukt ze uit in een coëfficiënt van de tarweprijs, welke zij al naar gelang zij de teelt van een product wil stimuleren of remmen hoger of lager kan stellen. Aldus vastgesteld bedragen de prijzen voor oogst 1952 (tarweprijs frs 3.600 per 100 kg):

	<u>frs per 100 kg</u>
Rogge	2.700
Haver	2.300
Zomergerst	2.400
Wintergerst	2.256
Majs	3.600

Op deze prijzen rust een heffing van 30 frs per 100 kg ter financiering van het O.N.I.C. ("taxe statistique"). Bovendien is een kwaliteitspremie toegestaan, welke de verbouwer vrij kan overeenkomen met de handel (resp. de coöperatie).

Alleen gerst en maïs worden ingevoerd. Het O.N.I.C., dat de import in handen heeft, geeft de gerst tegen ongeveer de binnenlandse prijs aan de handel door. Dit betekent, gezien de huidige wereldmarktprijs, een subsidie. In 1951 werd de ingevoerde maïs eveneens gesubsidieerd, doch per 1 Februari 1952 is deze subsidie vervallen. De invoer van veekoeken is geheel vrij.

Rijst

Sinds het beëindigen van de oorlog heeft de Franse regering door het vaststellen van een aantrekkelijke telersprijs - hoger dan de importprijs - de productie van rijst aangemoedigd. De prijs, die door het Ministerie van Landbouw en het Ministerie van Economische Zaken tezamen wordt vastgesteld, bestond en bestaat nog uit twee gedeelten, nl. een basisprijs en een aanmoedigingspremie, voor oogst 1951 bijv. frs 55 + frs 10 per kg. Deze prijs wordt sinds enkele jaren regelmatig verlaagd, totdat hij tenslotte met het prijsniveau van de importrijst zal samenvallen.

De invoer van rijst is gecontingenteerd. Er rust bovendien een heffing op de invoer. Op deze wijze komt de ingevoerde rijst tegen ongeveer dezelfde prijs in de handel als de binnenlandse rijst. Uit de heffing wordt bovendien de telerspremie gefinancierd (prijsregalisatie). De invoer geschiedt onder supervisie van de Groupement National d'Achat de Riz. Deze verdeelt de licenties over de importeurs en int de heffing.

De binnenlandse rijst wordt door de telers aan coöperaties afgeleverd. De coöperaties betalen de basisprijs uit, de Groupement de premie.

Uitgaande van de basisprijs voor de teler stelt de regering een maximum-kleinhandelsprijs vast voor de consumptierijst. De hoogte van de invoerheffing volgt dan uit de aftreksom: kleinhandelsprijs minus handelsmarges en kosten minus invoerprijs.

De rijstproductie wordt uitgeoefend in de Rhonedelta (La Camargue) en in enkele omliggende streken. Vóór de oorlog was zij te verwaarlozen, na de oorlog ontwikkelde zij zich als volgt:

	Beteelde oppervlakte (ha)	Productie (x 1.000 kg)
1946	1.049	1.314
1947	1.752	3.839
1948	4.077	10.000
1949	7.645	22.590
1950	10.846	46.000
1951	18.000	70.000
1952	20.000x)	80.000x)

x) Voorlopige cijfers

b. Oliezaden

Ten einde de verbouw van oliehoudende gewassen in eigen land op te voeren, ging de Franse regering ook voor deze producten na de oorlog tot prijsvaststelling over. Deze prijsvaststelling - in Franse teksten spreekt men van een prijsgarantie - geldt voor een periode van zeven jaar (oogst 1947 t/m 1953) en tot een maximum van 100.000 ton uitgedrukt in olie.

Daar de productie van spijsoliën en -vetten uit binnenlandse grondstoffen echter nog ver beneden dit maximum ligt, speelt het verder geen rol.

Productie van oliezaden:

	Bebouwde oppervlakte (x 1.000 ha)	Productie (x 1.000 ton)
1934 - '38 (gem.)	12	13
1947	139	85
1948	168	165
1949	182	185
1950	152	154
1951	169	197

De prijs van de oliezaden wordt evenals die van de voedergranen uitgedrukt in een coëfficiënt van de tarweprijs. De prijs van koolzaad staat in het middelpunt en mag niet minder dan het dubbele van de tarweprijs bedragen. In 1952 heeft de regering zich hier in zoverre niet aangehouden, dat een minimum - lager dan 2x de tarweprijs - en een maximum werden vastgesteld, waartussen de koolzaadprijs vrij kon worden bepaald. De regering deed daarbij de toezegging maatregelen te zullen nemen, dat voor eventuele overschotten aan het eind van het seizoen in ieder geval de minimumprijs zou worden betaald. Hierdoor kreeg de koolzaadprijs het karakter van een minimum-garantieprijs. In de achter ons liggende jaren stelde de regering de koolzaadprijs achtereenvolgens vast op:

oogst 1947	2,7 x de tarweprijs
oogst 1948	2,4 x de tarweprijs
oogst 1949	2,4 x de tarweprijs
oogst 1950	2,1 x de tarweprijs
oogst 1951	2,1 x de tarweprijs
oogst 1952	1,7 x de tarweprijs (minimum) en 2,1 x de tarweprijs (maximum).

De prijzen van de andere oliezaden worden direct uit de koolzaadprijs afgeleid, naar rato van hun oliegehalte. Koolzaad bevat 44% olie en de prijs voor een product met bijv. 22% olie wordt dus gesteld op de helft van de koolzaadprijs.

Tot 1 Januari 1950 bezat de Groupement National d'Achat des Produits Oléagineux (G.N.A.P.O.) een volledig invoermonopolie voor de oliezaden en de daarvan bereide producten. De laatste jaren is dit monopolie verzwakt. Per 1 Januari 1950 werd de invoer van spijsvetten en de grondstoffen van spijsvetten vrijgegeven aan de particuliere handel. De invoer bleef echter gecontingenteerd. Sinds 1951 kan de G.N.A.P.O. de handel bovendien machtigen tot de invoer van spijsoliën en de grondstoffen van spijsoliën. Haar invoermonopolie werd echter gehandhaafd voor technische oliën en de grondstoffen daarvan (lijnolie, lijnzaad).

Tijdens het bestaan van haar invoermonopolie (en nu nog steeds voor de producten, waarvoor dit invoermonopolie is gehandhaafd) paste de G.N.A.P.O. prijsegalisatie toe. Zij importeerde de producten tegen verschillende prijzen, doch berekende bij doorverkoop aan de handel vaste prijzen. De vaste prijzen waren zodanig gesteld, dat er dooreengenomen geen heffing en geen subsidiëring plaatsvond.

Tijdens het invoermonopolie van de G.N.A.P.O. en ook thans nog rust op de handel de plicht, de binnenlandse producten tegen de vastgestelde prijzen van de boeren over te nemen. Er is geen subsidiëring. De collecterende handel voegt bij de verdere afzet aan de telersprijs zijn marge toe.

§ 2. Suikerbieten en cichorei

a. Suikerbieten

De Franse suikerbietenproductie is hoofdzakelijk geconcentreerd in een aantal departementen in het Noorden van het land. De organisatie van de suikerbietenverbouwers, de Confédération Générale des Planteurs de Betteraves, is één van de machtigste organisaties van de Franse landbouw. De bieten worden tot twee eindproducten verwerkt, nl. tot suiker en tot alcohol. Deze verwerking vindt plaats in 59 suikerfabrieken, 53 suikerfabrieken-distilleerderijen, 142 distilleerderijen en 100 landbouwbedrijven, waarop een distilleerderij aanwezig is.

Bij decreet van 30 April 1946 werd voor de suikerbieten voor een periode van 6 jaar (oogst 1946 tot en met oogst 1951) een vaste prijs gegarandeerd. Na afloop van dit zesjarenplan is genoemde prijsgarantie gehandhaafd. Voor oogst 1952 bedroeg de prijs 4.900 frs per ton bieten 16½% suiker bevattende. Deze prijs was dezelfde als het jaar tevoren. In verband met ongunstige weersomstandigheden werd de telers echter nog een toeslag toegezegd van 375 frs per ton. Als gevolg van de zeer rendabele prijzen gedurende het zesjarenplan werd de suikerbietenteelt sterk gemechaniseerd en ontwikkelde de productie zich in gunstige richting.

	Beteelde oppervlakte (x 1.000 ha)	Productie (x 1.000 ton)
1934 - '38 (gem.)	318	8.785
1946	250	6.626
1947	292	5.892
1948	309	9.425
1949	400	9.611
1950	395	13.576
1951	407	11.830

De verbouw van suikerbieten voor de suikerfabrieken geschiedt op contract. De verbouwer ontvangt bij deze aanwending der bieten de vastgestelde prijs van de suikerfabriek. De prijs geldt franco afluadplaats; tot dit punt zijn de transportkosten dus voor de boer. Er geldt verder een maximumprijs voor suiker opgeslagen in entrepôt in Parijs. Bovendien zijn er maximum-groot- en -kleinhandelsmarges van kracht.

De in- en uitvoer van suiker zijn beide gecontingenteerd. De regering heeft de uitreiking van de licenties hiervoor gedelegeerd aan een verticale organisatie van de telers en de fabrieken, de Groupement National Interprofessionnel de la Production Betteravière. De potentiële verwerkingscapaciteit van de suikerfabrieken is groter dan de consumptie van suiker van de Franse bevolking, en daar de productie de laatste jaren sterk toenam, heeft Frankrijk in 1951 met verlies suiker moeten exporteren. Dit verlies is op fifty-fifty basis door de telers en de fabrieken samen gedragen.

Een gedeelte van de suikerbieten wordt gedistilleerd tot alcohol. Van oogst 1950 bijv. werd 11 miljoen ton bieten verwerkt tot suiker, terwijl 2½ miljoen ton werd gedistilleerd. Sinds 31 Maart 1933 is de alcoholdestillatie gecontingenteerd. Het contingent bedraagt momenteel 3.465.473 hl.

De distilleerderijen verdelen hun contingent steeds in tonnen bieten over de bij hun aangesloten boeren. Zoals reeds in hoofdstuk II werd vermeld, wordt de alcohol eigendom van de regering. De regering betaalt de distilleerderijen voor hoeveelheden alcohol die binnen het contingent vallen, een zodanige prijs, dat de distilleerderijen aan de bietenverbouwers de vastgestelde prijs voor de suikerbieten kunnen uitkeren. Hoeveelheden suikerbieten boven het contingent geleverd brengen een lagere prijs op.

De afzet van de alcohol door de regering behandelden wij reeds in hoofdstuk II, § 4.

b. Cichorei

Daar de cichoreiteelt overeenstemt met de verbouw van suikerbieten, heeft de Franse regering in 1948 de prijsvaststelling voor cichorei, die voordien anders geschiedde, gekoppeld aan de prijsvaststelling van suikerbieten. De prijs voor cichorei wordt thans ieder jaar vastgesteld als een percentage van de suikerbietenprijs. De hoogte van het percentage is min of meer arbitrair.

De cichoreiteelt geschiedt op contract. De productie - voor zover voor binnenlandse afzet bestemd - is sinds twee jaar gecontingenteerd (wet van 24 Mei 1951). Het Ministerie van Landbouw stelt in Februari - eveneens meer of minder arbitrair - het contingent vast. De verwerkende industrie tekent hierop in en vervolgens wordt het totale contingent naar rato van de ingetekende hoeveelheden over de verwerkende bedrijven verdeeld. Op grond hiervan kunnen zij dan contracten met de telers afsluiten. Blijkt achteraf, dat er te veel cichorei is geleverd, dan wordt het teveel op basis van de vrije marktprijs gehonoreerd en de eventuele schade pondsgewijs over de telers verdeeld.

De teelt van cichorei beperkt zich tot het uiterste Noorden van Frankrijk. De bebouwde oppervlakte was in 1951 3.500 ha, de productie bedroeg 112.000 ton. De in- en uitvoer zijn beide niet belangrijk. Ten aanzien van de invoer geldt nog steeds de wet van 30 Mei 1938, dat 95% van de hoeveelheid, die door de industrie wordt verwerkt, van de Franse bodem afkomstig moet zijn.

§ 3. V l a s

De Franse vlascultuur treffen we aan in het uiterste Noorden van het land en in een gedeelte van Bretagne. De bebouwde oppervlakte en de productie bedroegen de laatste jaren in vergelijking tot vóór de oorlog:

	<u>x 1.000 ha</u>	<u>x 1.000 ton</u>
1934 - '38 (gem.)	33	21
1947	33	19
1948	31	22
1949	39	26
1950	40	29
1951	52	39

In de crisisjaren heeft Frankrijk zijn vlascultuur niet willen beschermen door invoerrechten, doch men stelde een subsidie in. Deze is van kracht geweest tot aan de oorlog.

Na de oorlog werd de subsidieregeling met ingang van oogst 1947 opnieuw ingesteld. Bovendien achtte het Ministerie van Economische Zaken het gewenst, tot prijsvaststelling over te gaan. Genoemde prijs wordt steeds na de oogst bekend gemaakt. Voor oogst 1952 bedraagt hij 21 frs per kg ongeroot niet gerepeld vlas. Het is niet bekend op welke

basis deze prijs wordt gecalculeerd en in de praktijk wordt er niet de hand aan gehouden. De wereldmarktprijs is alleen geldend. Deze schommelt afwisselend boven en onder de vastgestelde prijs.

Op alle in Frankrijk vervaardigde textiel, welke in het binnenland wordt afgezet, rust een heffing van $\frac{1}{2}\%$ ad valorem. Uit de opbrengst van deze heffing put het Ministerie van Economische Zaken de middelen om bepaalde bedragen ter beschikking te stellen voor de subsidiëring van de vlas-, de hennep- en de zijdecultuur. Voor het vlas keert de Groupement National Interprofessionnel Linier (verticale organisatie van de producenten, de handel en de verwerkende industrie) de volgende subsidies uit (oogst 1952):

- a. Aan de verbouwers een subsidie van $1\frac{1}{2}$ frs per kg voor ongeroot, niet gerepeld vlas; naar gelang de staat van het afgeleverde product wordt deze subsidie met één van de volgende coëfficiënten vermenigvuldigd:
 - met 1,25, indien het vlas geroot, doch nog niet gerepeld is;
 - met 1,4, indien het vlas gerepeld, doch niet geroot is;
 - met 1,8, indien het vlas geroot en gerepeld is.

De subsidie van $1\frac{1}{2}$ frs komt bij een prijs van bijv. 25 frs per kg neer op een tegemoetkoming van 6% ad valorem. Daar door het roten resp. het repelen gewichtsverlies optreedt, hebben de coëfficiënten tot gevolg, dat de vlasverbouwer feitelijk (ongeveer) steeds dezelfde subsidie per ha ontvangt, ongeacht de staat van zijn afgeleverd product.

- b. Aan de verbouwers een vaste premie voor het dauwroten van 3 frs per kg geroot ongerepeld vlas.

Op deze subsidies wordt 10% ingehouden ter financiering van een speciaal fonds voor de uitrusting en de modernisering van de Franse vlascultuur.

De prijsvorming is verder geheel vrij. De invoer van vlas is gecontingenteerd.

§ 4. M e l k - e n z u i v e l p r o d u c t e n

De veehouderij vormt de belangrijkste tak van de Franse landbouw. De productie van vee en vlees staat naar de bruto-waarde gerekend, op de eerste plaats (in 1950/'51 vormde zij 29% van de totale waarde der Franse landbouwproductie), die van melk op de tweede plaats (17% van de totale waarde van de agrarische productie in 1950/'51). De melkproductie herstelde zich na de oorlog regelmatig en bedroeg in:

	<u>Aantal melkkoeien</u> (x 1.000)	<u>Productie</u> (x miljoen liter)
1938	8.732 ^{x)}	13.324
1947	4.884	9.200
1948	5.090	10.800
1949	5.260	13.200
1950	5.531	15.000
1951	5.840	14.894

x) Totaal aantal koeien (niet uitsluitend melkvee)

De boterproductie vormt de belangrijkste aanwending, consumptiemelk komt op de tweede plaats. Van de melkproductie van 1951 werd 35% aangewend voor de boterproductie, 27% voor consumptiemelk en 16% voor de kaasproductie; de rest werd besteed voor de opfok van kalveren (20%) en de productie van melkproducten.

De producentenprijs voor melk wordt op analoge wijze als die voor tarwe en suikerbieten jaarlijks door de Ministerraad vastgesteld. Hij draagt evenwel niet het karakter van een vaste prijs. Men dient in dit opzicht onderscheid te maken tussen de prijs van melk bestemd voor aanwending als consumptiemelk en die van melk bestemd voor verwerking tot melk- en zuivelproducten.

De producentenprijs van melk bestemd voor consumptiemelk is feitelijk een afgeleide vaste prijs. Nadat de regering de melkprijs heeft bekendgemaakt, bepalen de prefecten op grond daarvan per departement een maximumprijs voor consumptiemelk. Hierbij raadplegen zij departementale prijzencommissies bestaande uit vertegenwoordigers van de veehouders, de zuivelfabrieken en de slijters. De maximum-kleinhandelsprijs van consumptiemelk ligt verder vast en de melkprijs, die de fabrieken aan de veehouders kunnen betalen, vloeit er uit voort. Indien bv. in de loop van het jaar één van de distributiekosten stijgt, dan bestaat de mogelijkheid, dat hieruit een lagere melkprijs voor de veehouder resulteert.

De producentenprijs geldt voor melk met 3,4% vet. Voor een hoger vetgehalte ontvangt de veehouder een toeslag per gram vet. Voor een lager vetgehalte wordt evenwel geen aftrek toegepast.

Er is bovendien een maandelijks prijsindeling. Voor het melkprijsjaar 1952/'53 was deze:

	<u>frs p. liter</u>
April 1952	27
Mei 1952	25
Juni, Juli 1952	23
Augustus, September 1952	26
October, November 1952	28
December 1952, Januari, Februari, Maart 1953	30

De regering stelt de maandelijks indeling van de veehoudersprijs arbitrair vast en de prefecten passen de slijtersprijzen hierbij regelmatig aan. Eenmaal vastgesteld zijnde liggen de slijtersprijzen (kleinhandelsprijzen) echter vast, terwijl de prijs voor de boer dan een resultante daarvan vormt. In enkele departementen wordt de maximum-kleinhandelsprijs alleen gedurende de winterperiode vastgesteld, 's zomers blijft hij vrij.

Consumptiemelk werd gedurende en na de oorlog nimmer gesubsidieerd. Tijdens de oorlog gold er wel een rantsoenering. Deze eindigde in het voorjaar van 1949.

De producentenprijs van melk, die verwerkt wordt tot boter, kaas en melkproducten, is een zuivere realisatiewaarde van de detailhandelsprijzen der eindproducten, die momenteel vrij zijn. Slechts ten aanzien van boter voert de regering sinds 1950 een bepaalde opslagpolitiek, welke ten doel heeft de boterprijzen 's zomers niet te zeer te laten dalen en 's winters niet te hoog te doen oplopen. Binnen het kader van deze politiek fluctueren de boterprijzen echter nog zodanig, dat de melkprijs af-boerderij, die er uit resulteert, sterk kan afwijken van de door de regering afgekondigde maandprijzen.

De opslagregeling werkt als volgt: Ongeveer van 1 Mei tot 1 September worden de handel en de coöperaties in de gelegenheid gesteld onder regeringstoezicht boter op te slaan. Gedurende het genoemde tijdvak maakt de regering wekelijks de prijs bekend, die zij op het moment van opslag aan de boter toekent. Tevens garandeert zij aan de handel resp. coöperatie, dat de desbetreffende boter op het moment, dat deze gedurende de winter wordt vrijgegeven (dit geschiedt na 1 November), in ieder geval de tijdens de opslag bekendgemaakte

prijs plus een zekere vergoeding zal opbrengen. Dit houdt in, dat de regering het nadelige verschil aan de handel resp. de coöperatie bijpast, indien de marktprijs dit peil op het moment van de vrijgifte niet haalt. Ligt de marktprijs op het moment van vrijgifte echter hoger dan het aangegeven peil, dan kan de opslaghouder deze incasseren zonder aan de regering een bepaalde heffing verschuldigd te zijn.

Men dient verder onderscheid te maken tussen de opslag van boter onder regeringstoezicht en de speculatieve opslag van de handel. Deze laatste vindt eveneens plaats, doch geschiedt geheel op eigen verantwoording van de handel.

De invoer van boter, kaas en melkproducten is gecontingenteerd. Gedurende de zomer maakt de regering doorgaans een schatting op van de grootte van het aanbod, dat in de winter uit eigen productie en opgeslagen voorraden kan worden verwacht. Hieruit kan zij dan de importbehoefte afleiden, die nodig is om aan de binnenlandse vraag te voldoen, en op basis daarvan kan zij de invoercontingenten in de handelsverdragen fixeren. De verdeling van de invoercontingenten voor boter en kaas over de particuliere importeurs laat zij verder over aan de organisatie, die de melk- en zuivelindustrie vertegenwoordigt, de Groupement National des Produits Laitiers. Voor de melkproducten is deze taak in handen van een speciale commissie gelegd.

De ingevoerde boter moet onder regeringstoezicht worden opgeslagen. Op deze wijze kan de regering de prijsontwikkeling op de binnenlandse markt beïnvloeden. Indien de prijs op de binnenlandse markt - speciaal 's winters - te hoog oploopt, kan de overheid een gedeelte van de ingevoerde boter voor de markt vrijgeven. De importeur krijgt dan recht op de importprijs + handelsmarge + opslagvergoeding + transportkosten. Tot dusver was de marktprijs op het moment van vrijgifte steeds hoger dan het aldus berekende bedrag. In tegenstelling tot de opslaghouder van binnenlandse boter is de opslaghouder van de ingevoerde boter dan gehouden het voordelige verschil aan de regering af te dragen. Op deze wijze rust er op de invoer van boter dus een heffing.

De opslagpolitiek wordt alleen toegepast voor boter, aangezien zij voor kaas en melkproducten gezien de verschillende soorten van deze producten bezwaarlijk uitvoerbaar is. Het doel van deze politiek is - zoals vermeld - te sterke fluctuaties tussen de zomer- en winterprijzen van boter te voorkomen. In streken evenwel, waar de zuivelfabrieken gemakkelijk van de kaas- op de boterproductie kunnen overschakelen, heeft zij ook een prijssteunende invloed op de kaas en bijgevolg op de melk, die aan deze "kaas"fabrieken wordt geleverd.

De uitvoer van boter, kaas en melkproducten is vrij. Er is 's zomers een geringe uitvoer van boter naar de Franse overzeese gebiedsdelen. Deze landen geven er de voorkeur aan in francs te betalen en hebben uit dien hoofde minder bezwaar tegen de hoge Franse exportprijzen. De export van kaas is veel belangrijker; zij richt zich speciaal naar Groot-Brittannië, België/Luxemburg en Zwitserland.

De prijzen van margarine zijn niet geheel vrij. Aan handel en industrie is voorgeschreven op welke wijze de prijs dient te worden gecalculeerd. Bijgevolg zijn alleen gemotiveerde prijsverhogingen toegestaan. Het verbruik van margarine is veel geringer dan dat van roomboter. De invoer van margarine is eveneens gecontingenteerd; er vindt momenteel geen invoer plaats.

§ 5. W i j n

De wijnbouw, die reeds sedert onheuglijke tijden in Frankrijk wordt beoefend, is de laatste tijd erg in belangrijkheid achteruitgegaan. De uitvoer van Bordeauxwijnen bijv. bedroeg een eeuw geleden het tienvoud van die van tegenwoordig. Als uitvoerland van wijn komt Frankrijk thans in Europa na Italië, Spanje en Portugal op de vierde plaats.

Na de laatste oorlog zijn en het verbruik en de productie van wijn teruggelopen. Het verbruik daalde met ongeveer een kwart. De productie ontwikkelde zich als volgt:

	Bebouwde oppervlakte (x 1.000 ha)	Productie (x 1.000 hl)
1934 - '38 (gem.)	1.529	62.518
1947	1.440	44.170
1948	1.433	47.428
1949	1.437	42.935
1950	1.453	65.133
1951	1.450	52.858

De regeling van de wijnmarkt, die thans van kracht is, dateert uit de crisisjaren en is neergelegd in het meermalen aangevulde wijnbouwstatuut van 1936. Genoemde regeling werd gedurende de oorlog tijdelijk opgeschort (het verbruik was in de oorlogsjaren gerantsoeneerd), doch in Januari 1950 achtte de regering de tijd gekomen haar weer opnieuw in te stellen. Zij behelst in de eerste plaats een broksgewijze vrijgifte van de productie voor de markt ("échelonnement de la sortie"), met welk middel de overheid beoogt de markt zoveel mogelijk in evenwicht te houden. Daarnaast wordt de mogelijkheid geopend, productie-overschotten te doen distilleren.

De wijn is het meest gereglementeerde product van de Franse landbouw. Door haar dienst van de indirecte belastingen krijgt de regering de beschikking over nauwkeurige cijfers van de omvang van de oogst, van de voorraden opgeslagen in de wijnkelders, etc. Het vervoer van wijn is slechts geoorloofd onder een geleidebiljet afgegeven door een plaatselijk kantoor van de indirecte belastingen. Op die wijze kan de overheid volledig controle uitoefenen op de binnenlandse markt. Ten einde een sterke prijsval te voorkomen, staat zij daarom niet toe, dat de gehele wijnproductie van een bepaalde oogst direct op de markt wordt gebracht. Totdat de definitieve oogstcijfers bekend zijn, wordt er slechts een gedeelte van de productie vrijgegeven, bijv. 10% van de oogst met een minimum van 50 hl. (Daar er zeer veel kleine wijnbouwers zijn, komt een dergelijke hoeveelheid weliswaar niet neer op 10% van de productie, doch bedraagt meer.)

In de oogstjaren 1949 en 1950 maakte de regering na het bekend worden van de grootte van de oogst een richtprijs bekend, die zij op de markt wenste te handhaven. Zij liet zich hierbij raadgeven door een adviescommissie, welke was samengesteld uit vertegenwoordigers van het parlement, de regering, de wijnbouwers, de handel en de consumenten. De prijsvorming op de markt bleef vrij, doch de regering ging pas tot de vrijgifte van een volgende tranche^{x)} over, zodra een speciaal daartoe ingestelde commissie, bestaande uit vertegenwoordigers

x) Doorgaans 10% van de productie of een veelvoud daarvan met een bepaald minimum.

van de producenten en de handel, op twee achtereenvolgende wekelijkse markten in Zuid-Frankrijk had geconstateerd, dat de richtprijs naar boven was overschreden.

Het jaar 1949 gaf een oogst, die de vraag ongeveer dekte, in 1950 daarentegen was de oogst zeer overvloedig. In jaren met een overvloedige oogst faalt het middel van de "échelonnement de la sortie". De regering gaat er dan toe over, een gedeelte van de wijn tot alcohol te laten distilleren.

De producenten kunnen hun wijn in jaren met een normale oogst steeds laten distilleren. Zij ontvangen dan voor de alcohol een prijs, die het 2,7-voud bedraagt van de prijs voor de suikerbietenalcohol. Daar deze prijs in normale jaren voor de wijnbouwers zeer verliesgevend is, zullen zij afgezien van bijzondere omstandigheden uit eigen beweging niet tot distillatie overgaan. In een overvloedig oogstjaar echter kan de regering de wijnbouwers tot distillatie van een bepaald gedeelte van hun oogst verplichten. Ten einde de kleine producenten te beschermen, wijst zij bij voorkeur alleen de grotere producenten voor verplichte distillatie aan. Zij hanteert dan bovendien een progressieve schaal, d.w.z. de producenten worden in progressieve zin naar rato van de grootte van hun oogst tot distillatie van een bepaalde hoeveelheid van hun wijn verplicht. Bij deze verplichte distillatie ontvangen de daarvoor in aanmerking komende wijnbouwers voor de alcohol een prijs, die de regering naar eigen goeddunken vaststelt, doch die op grond van een bepaling uit het wijnbouwstatuut niet meer dan $\frac{3}{4} \times 2,7$ maal de prijs van de suikerbietenalcohol mag bedragen. Bovendien zijn de kosten van het distilleren voor rekening van de wijnbouwer.

De distillatie is het middel, waartoe de regering haar toevlucht neemt bij een zeer ruime markt. Schiet daarentegen het aanbod tekort en blijven de prijzen op de markt hoog, dan kan de regering het invoercontingent verhogen. De invoer is gecontingenteerd, behalve die uit Algiers.

Ook na de oogst van 1950 heeft de regering de bovenomschreven politiek van vrijgifte in gedeelten voor de markt toegepast. De richtprijs van 1950 (2.900 frs per hl voor wijn, 10% alcohol bevattende) is onveranderd aangehouden.

De Franse regering streeft er naar, de wijnbouw voor die streken te reserveren, waar de productie van kwaliteitswijnen mogelijk is. In de overige gebieden wil zij de wijnbouw vervangen door andere cultures. De voorbereidende studies hiertoe zijn reeds in een vergevorderd stadium.

DE PRIJZEN DER LANDBOUWPRODUCTEN IN FRANKRIJK
(oogst 1952)

Product	Eenheid	Prijs frs	Karakter van de prijs
Tarwe	100 kg	3.600	vaste prijs
Rogge	idem	2.700	minimum-garantieprijs
Haver	idem	2.300	idem
Zomergerst	idem	2.400	idem
Wintergerst	idem	2.256	idem
Mais	idem	3.600	idem
Koolzaad	idem	min. 6.120	idem
"	idem	max. 7.560	
Suikerbieten	ton	4.900	vaste prijs (excl. toeslag van 375 frs voor ongunstige weersomstandigheden)
Cons.-aardappelen	100 kg	1.400-2.900	maximumprijs, variërend per ras
Vlas	kg	21	zgn. basisprijs voor onge-root niet gerepeld vlas
Consumptiemelk	liter	23-30	afgeleide vaste prijs (maandelijkse prijschaal)
Rundvlees	kg	260	vrije prijs (marktnotering van "La Villette", 18 Mei 1953, eerste kwaliteit, levend gewicht)
Varkensvlees	kg	238	idem
Eieren	stuk	ca 15	vrije prijs (marktprijs van de Parijse Hallen, Mei 1953)
Wijn (10% alcohol)	hl	2.900	richtprijs

Opn. De vastgestelde prijzen voor aardappelen en vlas hebben geen praktische betekenis. De weergegeven prijzen hebben betrekking op het jaar 1952/53. Voor consumptiemelk zijn de laagste en hoogste prijs uit de maandelijkse prijschaal vermeld. Voor vlees en eieren zijn de meest rebente marktnoteringen genomen, aangezien de prijs van overheidswege niet wordt vastgesteld.